

**Balvu novada attīstības programmas
2011.-2017.gadam
Īstenošanas uzraudzības ziņojums
par 2017.gadu**

Balvi, 2018

SATURS

Ievads	3
1. Balvu novada vispārīgs sociāli ekonomiskā stāvokļa raksturojums	4
2. Balvu novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam ieviešanas rezultāti ..	18
3. Balvu novada ilgtspējīgas stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas rezultāti	33
4. Secinājumi, priekšlikumi	35

Ievads

Attīstības programma ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

Balvu novada attīstības programma 2011.-2017.gadam apstiprināta Balvu novada Domes sēdē 2011.gada 8.septembrī (domes sēdes protokols Nr.17, 35.§).

Vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentā noteikta Balvu novada attīstības vīzija, attīstības prioritātes un stratēģiskie mērķi, un to sasniegšanai noteiktas rīcības septiņu gadu periodam. Tas ir dokuments Balvu novada pašvaldības rīcību un investīciju mērķtiecīgai plānošanai.

Novada ilgtermiņa prioritāte ir novada konkurētspējas palielināšana.

Balvu novada attīstības programma 2011.-2017.gadam izstrādāta divās daļās. Pirmajā daļā ir raksturota novada pašreizējās situācija un veikta SVID analīze. Programmas otrajā daļā noformulēta novada attīstības vīzija, noteikti stratēģiskie mērķi un vidēja un ilgtermiņa prioritātes, uzraudzības kārtība, kā arī izstrādāts rīcības plāns un investīciju programma. Investīciju programma ir stratēģiskajā daļā izvirzīto prioritāšu, to mērķu, pasākumu un rīcību īstenošanas instruments.

Balvu novada attīstības programmā noteiktas šādas 3 attīstības prioritātes:

☞ Veselīgi domājošs novads (izglītība; kultūra; uzņēmējdarbība un pašvaldības administratīvā kapacitāte);

☞ Veselīgs novads (aktīvā atpūta, sports, veselības aprūpe, sociālie pakalpojumi);

☞ Veselīga vide (apkārtējā vide, infrastruktūra, videi draudzīga saimniekošana).

2017. gads ir noslēdzošais septiņgades posms attīstības programmas īstenošanā. Ņemot vērā teritorijas attīstības plānošanas dokumenta beigu termiņu, Balvu novada Domes 2016.gada 12.maija sēdē pieņēma lēmumu par Balvu novada attīstības programmas 2018.-2024.gadam izstrādes uzsākšanu. Iepirkuma rezultātā jauno plānošanas dokumentu izstrādāja personu apvienība SIA "Konsorts" un SIA "Reģionālie projekti". 2018.gada 25.janvārī Balvu novada Domes sēdē apstiprināts jauns attīstības plānošanas dokuments turpmākajiem 7 gadiem - Balvu novada attīstības programma 2018.-2024.gadam.

Pašvaldības ilgtspējīgas attīstības stratēģijas galvenais mērķis ir kalpot par ietvaru pašvaldības teritorijas plānojumam un attīstības programmai.

Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030.gadam ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments. Tajā noteikts vietējās pašvaldības ilgtermiņa attīstības redzējums, stratēģiskie mērķi, attīstības prioritātes, telpiskās attīstības perspektīva rakstveidā un grafiskā veidā. Balvu novada nākotnes attīstības vīzija ir "Balvu novads 2030. gadā veido Ziemeļlatgales ekonomiskās attīstības, pakalpojumu un pārrobežu sadarbības centru. Novadā ir veselīga un labvēlīga dzīves vide visu vecumu iedzīvotājiem, tajā dzīvo aktīvi cilvēki, kuri veido savu labklājību, radoši apvienojot dabas kapitāla, pierobežas, kultūras mantojuma un jauno tehnoloģiju sniegtās iespējas".

Ilgtermiņa stratēģijā izvirzīti četri stratēģiskie mērķi :

- (1) apturēt iedzīvotāju skaita straujo sarukšanu,
- (2) paaugstināt nodarbinātības iespējas,
- (3) uzlabot pašvaldību, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbību,

(4) ilgtspējīgi apsaimniekot dabas resursus.

Balvu novada attīstības programma 2011.–2017. gadam un Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam ir sinerģiski dokumenti, jo tos vieno kopīga ilgtermiņa prioritāte – Balvu novada konkurētspējas paaugstināšana palielināšana.

Balvu novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam īstenošanas uzraudzības ziņojumam par 2016.gadu ir informatīvs un analītisks raksturs, lai informētu sabiedrību par sasniegtajiem rezultātiem un īstenotajiem pasākumiem, identificētu nepieciešamās darbības un precizējumus attīstības programmas Rīcības plānā un Investīciju programmā. Ziņojuma uzdevums ir veikt attīstības plānošanas dokumenta ieviešanas novērtējumu.

Dokumenta ietvaros sniegta arī ilgtermiņa plānošanas dokumenta – Balvu novada ilgtermiņa stratēģija 2030.gadam- sasniedzamo rādītāju analīze, novada telpiskās attīstības perspektīvas īstenošana.

Uzraudzības ziņojums par vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumenta - Balvu novada attīstības programma 2011.-2017.gadam – īstenošanu 2017.gadā ir noslēdzošais dokuments, jo tā ir zaudējusi savu juridisko spēku, līdz ar jaunas programmas apstiprināšanu 2018.gadā.

Balvu novada vispārīgs sociāli ekonomiskā stāvokļa raksturojums

Balvu novads ir administratīvā teritorija, kas atrodas Latvijas ziemeļaustrumu daļā, Ziemeļlatgalē. Attālums līdz saimnieciski nozīmīgākajām pilsētām: Rīgai 220 km, Rēzeknei 80 km, Daugavpils 170 km, Valmierai 130 km, Pleskavai (Krievija) 150 km, Tartu (Igaunija) 200 km.

2009. gadā, īstenojot administratīvo teritoriālo reformu Latvijā, izveidots Balvu novads, viens no 110 novadiem valstī. Balvu novada administratīvajā teritorijā ietilpst Balvu pilsēta kā novada administratīvais centrs un 10 pagasti – Balvu, Bērzkalnes, Bērzpils, Briežuciema, Krišjāņu, Kubulu, Lazdulejas, Tilžas, Vectilžas un Vīksnas. Reģionālās nozīmes centrs – Balvu pilsēta; novada nozīmes centrs – Tilžas ciems. Novada platība 1040,14 km² (Latvijas Republikas administratīvo teritoriju un teritoriālo vienību zemes pārskats par 2017.gadu - novada administratīvas teritorijas kopējā platība ir 104014.4 ha) .

Novada administratīvajā centra, Balvu pilsētas, teritorijas platība ir 5,1 km² jeb 0.5% no novada kopējās teritorijas un pilsētā dzīvo vairāk kā puse no novadu iedzīvotāju skaita – 2017.gada beigās- 6696 iedzīvotājs (PMLP dati).

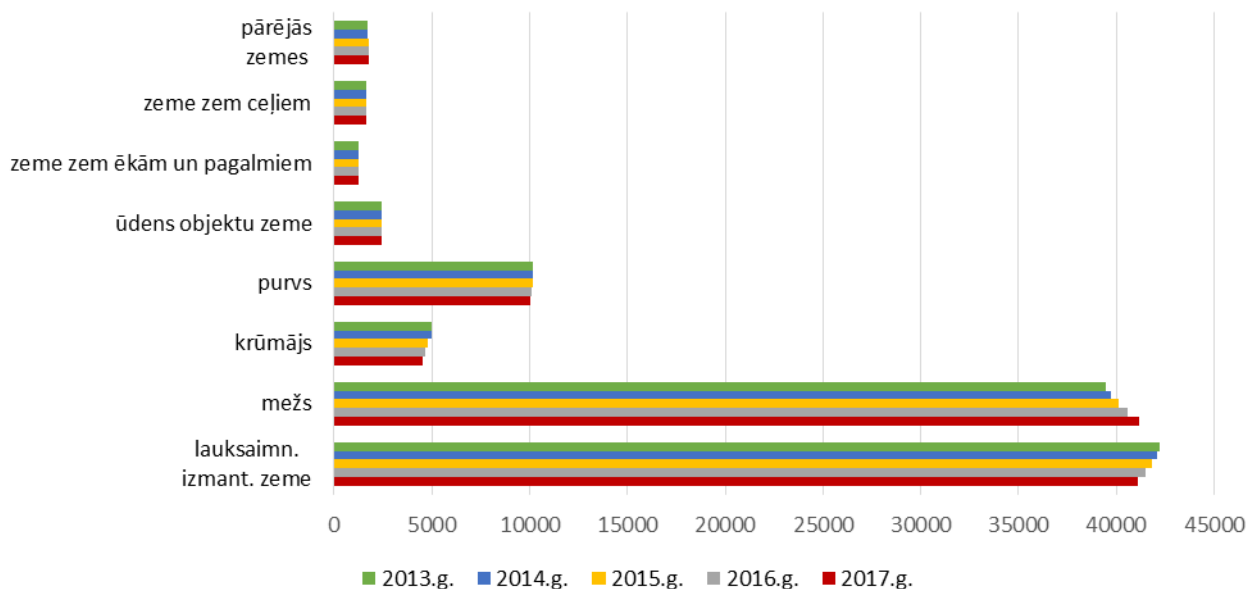
Zemes sadalījumā pa lietošanas veidiem novadā vislielākais īpatsvars 2017.gadā ir mežu zemei 41150,1 ha, lauksaimnieciski izmantojamā zemes platība 41118.5 ha.

2017.gadā no novada zemes kopplatības meži aizņem 39,6%, lauksaimniecībā izmantojamā zeme 39.5 %, purvi 9.7%, krūmāji 4.4%. Savukārt zeme zem ūdeņiem un zivju dīķiem 2.4% no kopējās novada teritorijas (sīkāk skat. grafisko attēlu *Zemes sadalījums pa lietošanas veidiem 2013. - 2017.gadā Balvu novadā, ha*. Avots: Valsts Zemes dienesta datu bāze).

Vērojama dinamika: lauksaimniecībā izmantojamās zemes platības samazinājums un meža platību palielinājums. Jāatzīmē, ka tā ir vispārēja tendence valstī. Samazinās arī purvu platības īpatsvars NĪVK IS reģistrētajās platībās.

Meliorētās platības lauksaimniecības zemēs Balvu novadā - 27635 ha (Latvijas meliorācijas kadastra informācija, 2017.)

Zemes sadalījums pa zemes lietošanas veidiem Balvu novadā 2013.-2017.gadā, ha

Balvu novadā ir vairākas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, Natura 2000 (vienots Eiropas Savienības (ES) nozīmes aizsargājamo teritoriju tīkls) – 4 dabas liegumi: Lubāna mitrājs, Orlovas (Ērgļu) purvs, Stompaku purvi, Sitas un Pededzes paliene.

Novada administratīvais centrs Balvu pilsēta kā reģiona nozīmes centrs iekļaujas Latgales reģiona austrumu pilsētu tīklā.

Balvu novads robežojas ar 9 novadiem: Gulbenes, Rugāju, Baltinavas, Viļakas, Kārsavas, Lubānas, Rēzeknes, Madonas un Alūksnes un tos saista dažādas sociāli ekonomiskās saites.

Nozīmīgākie novada teritoriju šķērsojošie valsts ceļi ir P35 Gulbene – Balvi – Viļaka – Krievijas robeža (Vientuļi); P36 Rēzekne – Gulbene; P42 Viļaka – Zaiceva – Krievijas robeža (Pededze) (projekts “Austrumu stīga” ceļš); P45 Viļaka – Kārsava (projekts “Austrumu stīga” ceļš); P46 Dubļeva – Cērpene; P47 Balvi – Kapūne; P48 Kārsava – Tilža – Dubļukalns.

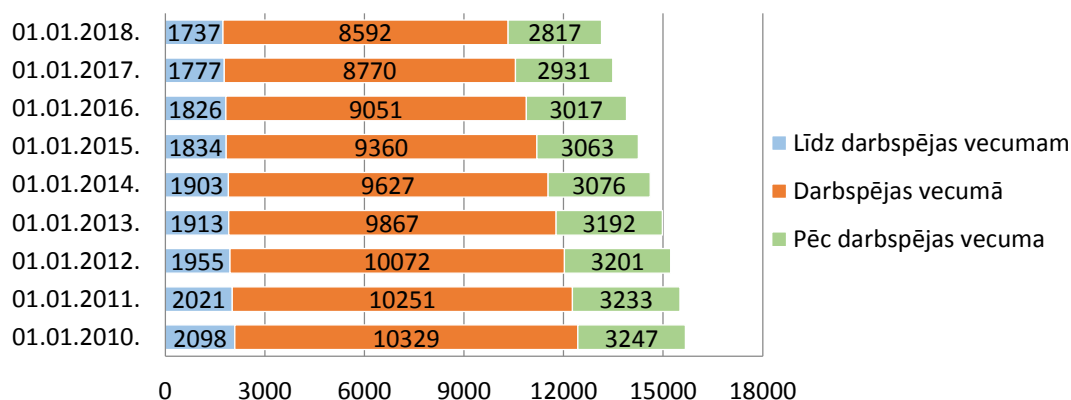
Balvu pilsēta ir lielākais saimnieciskais centrs Latgales reģiona ziemeļu daļā.

2017.gada beigās Balvu novadā pastāvīgi dzīvoja 13146 iedzīvotāji, par 332 cilvēkiem vai 2.5% mazāk kā 2016.gadā. 2017.gada nogalē novada administratīvajā centrā – Balvu pilsētā dzīvoja 6696 iedzīvotāji jeb 50.9% no novada iedzīvotājiem, novada teritoriālajās vienībās, pagastos reģistrētas 6450 personas. Kopš 2016. gada Balvu pilsētas iedzīvotāju skaits ir noslīdējis zem 7000.

Statistiskie materiāli liecina, ka vērojams process – konsekvents novada iedzīvotāju depopulācijas pieaugums, samazinājuma “lēciens” no -1.7% 2013.gadā uz -2.4% 2014.gadā, kas tā arī pieturas 2.4 – 2.5 % robežās. Laika posmā no 2010.gada līdz 2018.gada sākumam par 17.2% samazinājies personu skaits līdz darbības vecumam, par 16.8% samazinājies iedzīvotāju skaits darbības vecumā un par 13.2% samazinājies pēc darbības vecumu sasniegušo skaits. Novada iedzīvotāju vecuma struktūras attiecība procentuāli nemainīga-

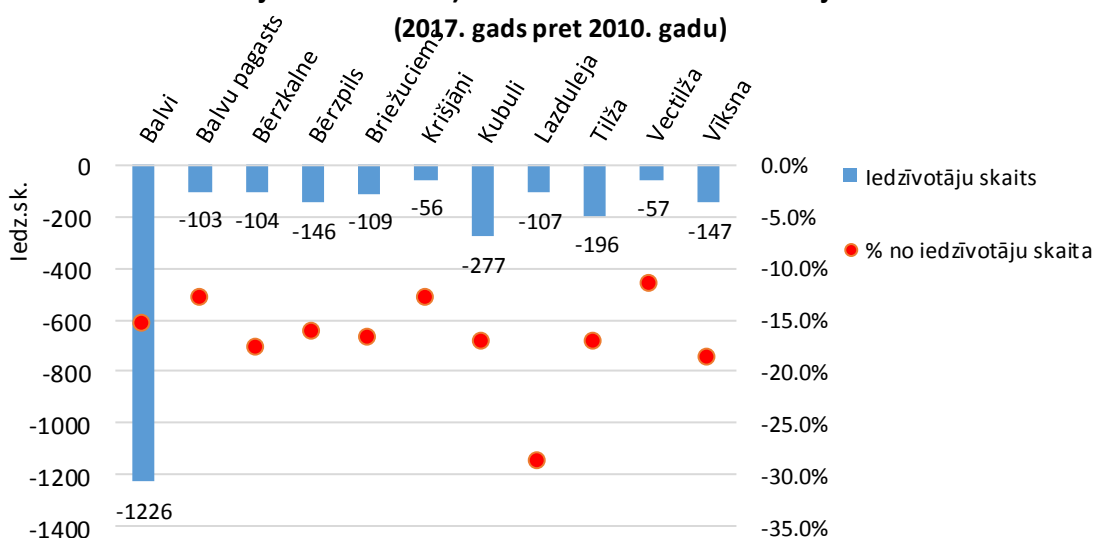
13% līdz darbības vecumam, 65% darbības vecumā un 22% pēc darbības vecuma (sīkāk skat. attēlu *Iedzīvotāju skaits un struktūra Balvu novadā* Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP) datu bāzes).

Iedzīvotāju skaits un struktūra Balvu novadā

Analizējot iedzīvotāju skaita izmaiņas novada teritoriālajās vienībās, secināts, ka lielākās cilvēku skaita izmaiņas skārušas Lazdulejas, Vīksnas, Bērzkalnes, Kubulu un Tilžas pagastus. Laika posmā no 2010.gada līdz 2017.gadam Lazdulejas pagasta iedzīvotāju skaits samazinājies par 28.8%, Vīksnā par 18.8%, Bērzkalnes pagastā par 17.7%, Kubulos par 17.3% un Tilžas pagastā par 17.1%. Balvu pilsētas iedzīvotāju skaits sarucis par 1226 personām jeb 15.7% (sīkāk skat. attēlu *Iedzīvotāju skaita izmaiņas Balvu novada teritoriālajās vienībās*. Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde (PMLP) datu bāzes)

Iedzīvotāju skaita izmaiņas Balvu novada teritoriālajās vienībās

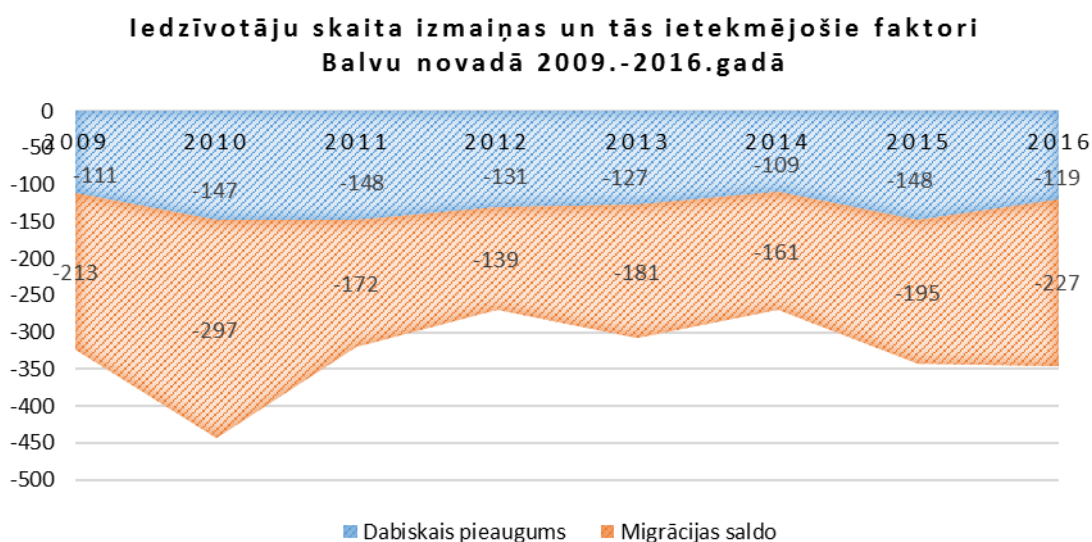

Novada iedzīvotāju skaita samazināšanos būtiski ietekmē ilgtermiņa migrācijas procesi, tā saldo rādītāji pastāvīgi ir negatīvi. Izbraukušo ir vairāk kā iebrukušo novadā,

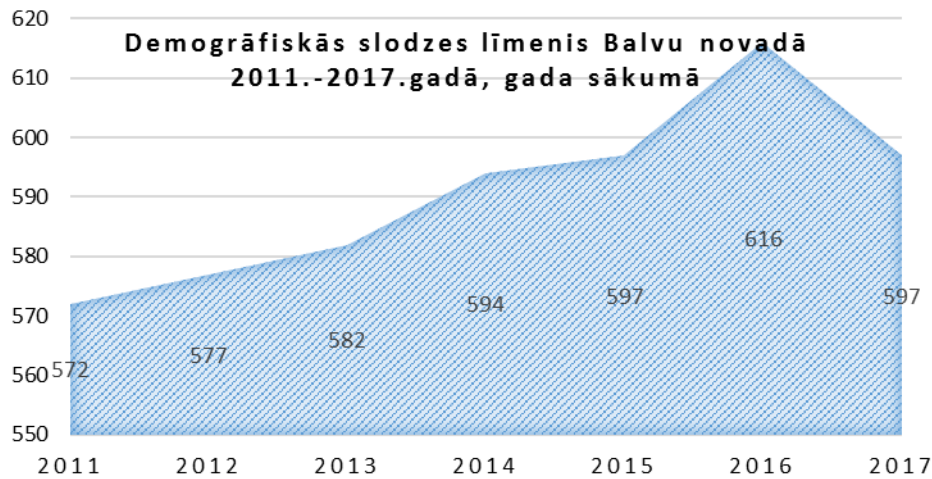
2016.gadā starpība sasniedza pat rādītāju -227, pret -195 2015.gadā. Pēdējo reizi pozitīvs rādītājs (iebraucis vairāk kā izbraucis) bijis 1996.gadā.

Mīrušo skaits divkārt pārsniedz dzimušo skaitu. Dabiskā pieauguma rādītājs nav bijis pozitīvs vairāk kā 25 gadus.

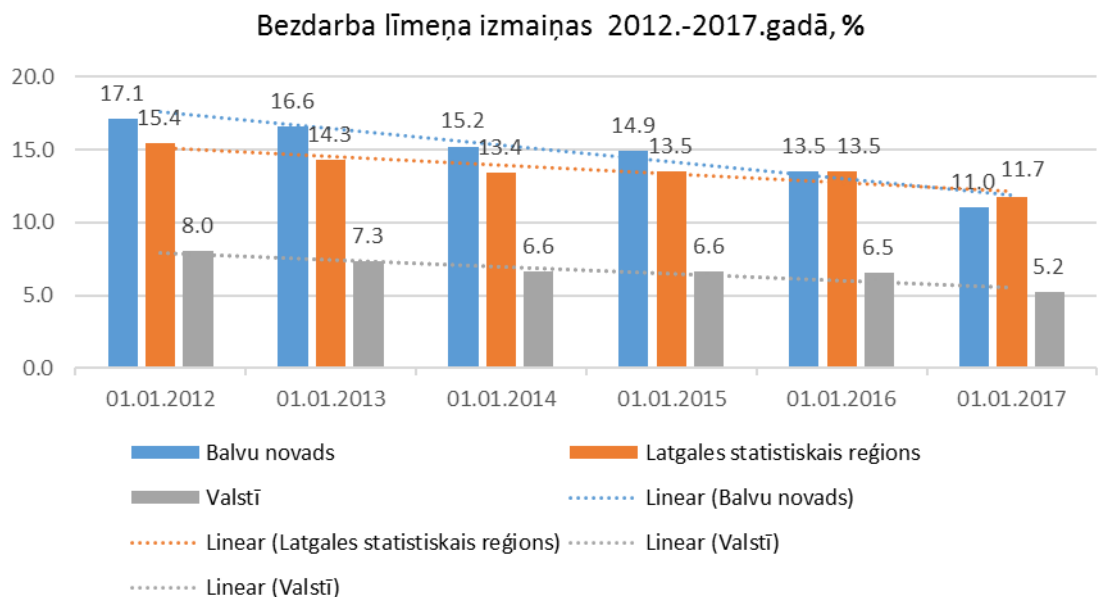
Gan iedzīvotāju dabiskais pieaugums, gan migrācijas saldo ir negatīvi, tas. (sīkāk skat. grafisko attēlu *Iedzīvotāju skaita izmaiņas un tās ietekmējošie faktori Balvu novadā 2009.-2016.gadā*. Avots: CSP statistikas datu bāzes). Kopējie demogrāfiskie procesi novadā nav labvēlīgi, tas palielina spiedienu novada sociālekonomiskajā situācijā.

Demogrāfiskā slodzes rādītājs atspoguļo apgādājamo iedzīvotāju skaitu attiecībā pret darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaitu, rēķinot uz 1000 darbaspējas vecuma iedzīvotājiem. 2017.gada sākumā uz katrām 1000 iedzīvotājiem darbaspējīgā vecumā novadā bija 597 apgādājāmie, 2016.gada sākumā – 616 apgādājāmie (sīkāk skat. grafisko attēlu *Demogrāfiskās slodzes līmenis Balvu novadā, gada sākumā*. Avots: CSP statistikas datu bāzes).

Bezdarba rādītāji Balvu novadā pastāvīgi samazinās, tomēr tā līmenis joprojām ir augsts. Valstī bezdarba līmenis gada laikā samazinājies par 1.6%, Latgales statistikas reģiona teritorijā bezdarba līmenis samazinājies par 1.8%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu. Balvu novadā bezdarba līmenis samazinājies par 2.5% un kopš 2012.gada pirmo reizi ir zemāks kā Latgales vidējais rādītājs (skat. attēlu *Bezdarba līmeņa izmaiņas 2012.-2017.gadā*,%. Avots: NVA bezdarba statistikas rādītāji).

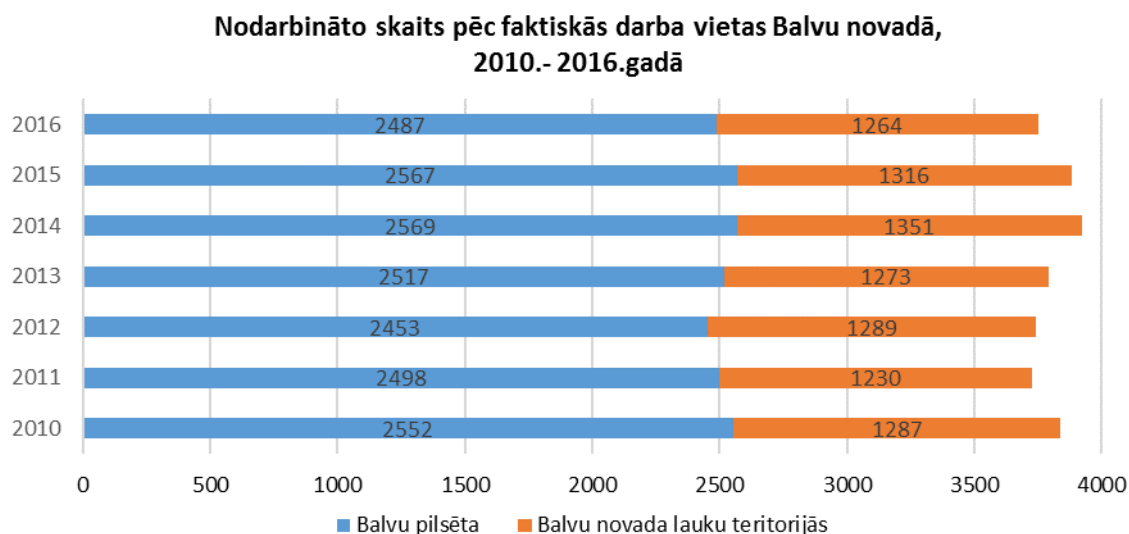

Kopējais bezdarbnieku skaits novadā 2017.gada beigās ir 848, salīdzinot ar 1058 pagājušajā gadā. Vīriešu bezdarbnieku skaits pārsniedz sieviešu skaitu.

Lai arī Balvos dzīvo mazliet vairāk kā puse no novada iedzīvotājiem, nodarbināto skaits administratīvajā centrā ir gandrīz 2 reizes augstāks kā novada lauku teritorijās. Septiņu gadu laikā procentuālā attiecība gandrīz nemainīga (sīkāk skat. grafisko attēlu *Nodarbināto*

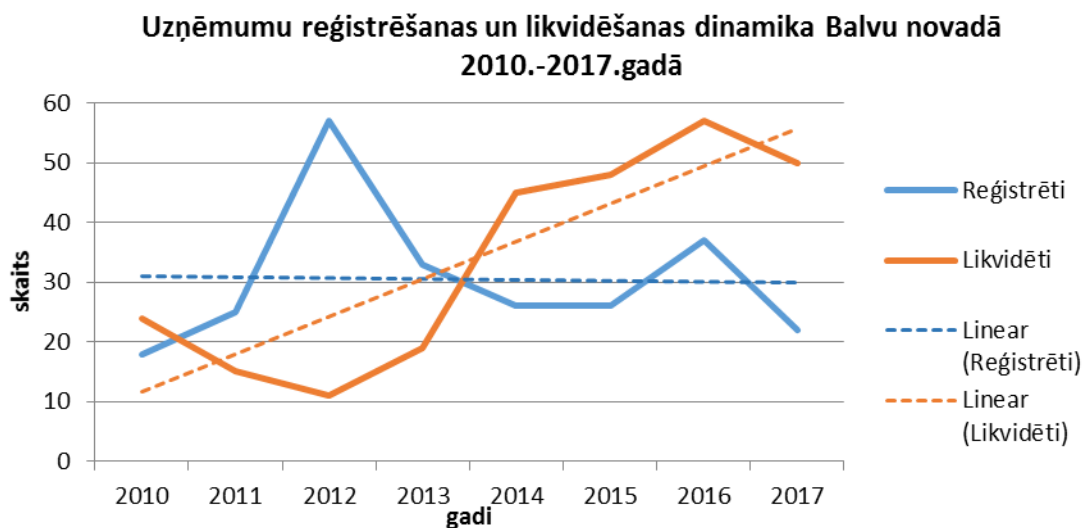

skaitis pēc faktiskās darba vietas Balvu novadā, 2010.-2016.gadā. Avots: CSP statistikas datu bāzes).

Lursoft statistika liecina, ka 2017. gadā Balvu novadā kopumā ir 812 uzņēmumi, taču to skaita dinamika ir negatīva jau no 2012.gada.

Balvu novadā reģistrēto uzņēmumu kopējais reģistrētais pamatkapitāls pārsniedz 9,3 miljonus *euro*, un turas iepriekšējā gada līmenī.

2017.gadā Balvu novadā reģistrēti 22 jauni uzņēmumi, kas ir par 14 uzņēmumiem mazāk kā 2016.gadā un likvidēti 50 uzņēmumi. Tendence likvidēto uzņēmumu skaitam pārsniegt jaunreģistrēto divkārt uzņēmumu skaitu saglabājusies arī pārskata periodā (avots: Lursoft statistika).

Likvidēto uzņēmumu skaita palielinājums skaidrojams ar Valsts ieņēmumu dienesta pasākumiem uzņēmējdarbības vides sakārtošanai, t.sk. neaktīvo uzņēmumu saimnieciskās darbības apturēšanai vai izslēgšanu no Uzņēmuma reģistra.

Reģistrēto uzņēmumu uzņēmējdarbības formas, galvenokārt ir zemnieku saimniecības un sabiedrības ar ierobežotu atbildību.

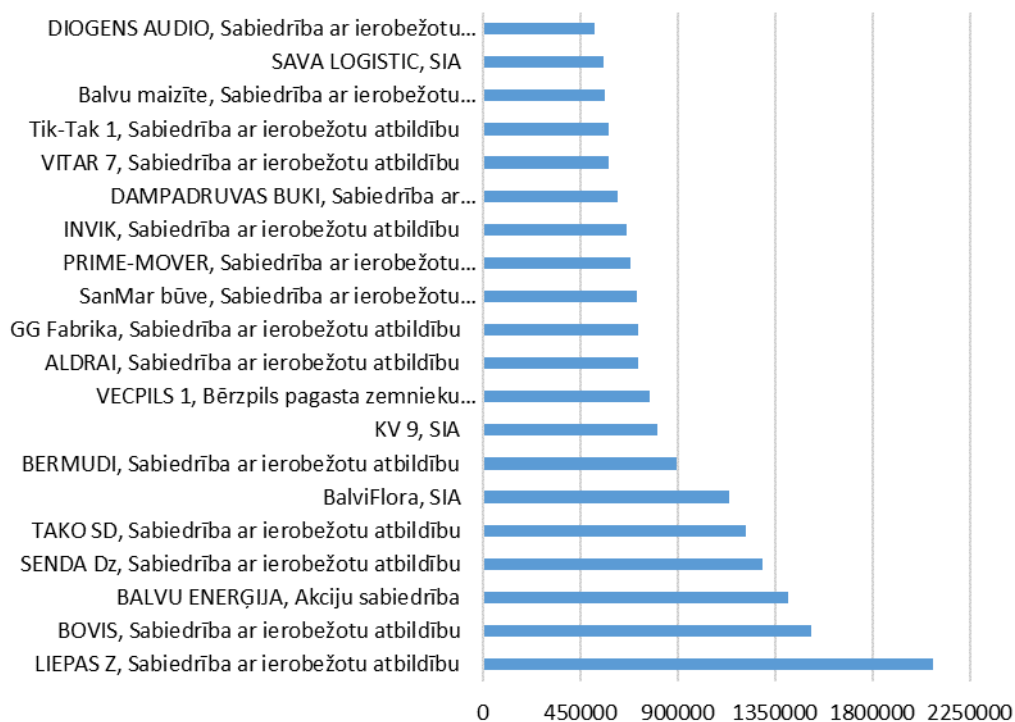
Dominējošās uzņēmējdarbības nozares Balvu novadā ir mazumtirdzniecība, lauksaimniecība, aiz kuras seko mežizstrāde, mežsaimniecība, tad kravu pārvadājumi pa autoceļiem, dzīvojamo un nedzīvojamo ēku celtniecība, namdaru, galdniecības darbi. Novada kopprodukta pieaugumā būtiska nozīme ir uzņēmumiem, kuri darbojas ar kravu pārvadājumiem pa autoceļiem, mežizstrādi un būvniecību.

No Balvu novada uzņēmumiem, kas visstraujāk kāpinājuši apgrozījumu, jānosauc SIA KV9- pieaugums 2.2reizes, SIA Lazdas koks pieaugums par 34%, SIA INVIK pieaugums par 31%. Minēto uzņēmumu darbības sfēras ir mežsaimniecība un tehnikas tirdzniecība, kokapstrāde, kravu pārvadājumi (avots: Lursoft statistika).

Balvu novada vislielāko apgrozījumu 2017.gadā sasnieguši šādi uzņēmumi: SIA Liepas Z (ceļu būvniecība) akciju sabiedrība Balvu enerģija (siltumenerģijas apgāde), SIA BOVIS (kurināmā ražošana), uzņēmuma juridiskā adrese Balvos, darbības vieta -Rēzeknē, (sīkāk skat. grafisko attēlu *Balvu novadā reģistrētie uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu 2017.gadā*. Avots: Lursoft statistika).

Piezīme- grafikā nav iekļauts novada lielākais uzņēmums gan pēc apgrozījuma, gan nodarbināto skaita- SIA Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība, kas kā lielais uzņēmums gada pārskatu iesniedz līdz 1.augustam. 2016.gadā minētās apvienības apgrozījums sasniedza 3.567 milj. euro. Avots: Lusoft statistika.

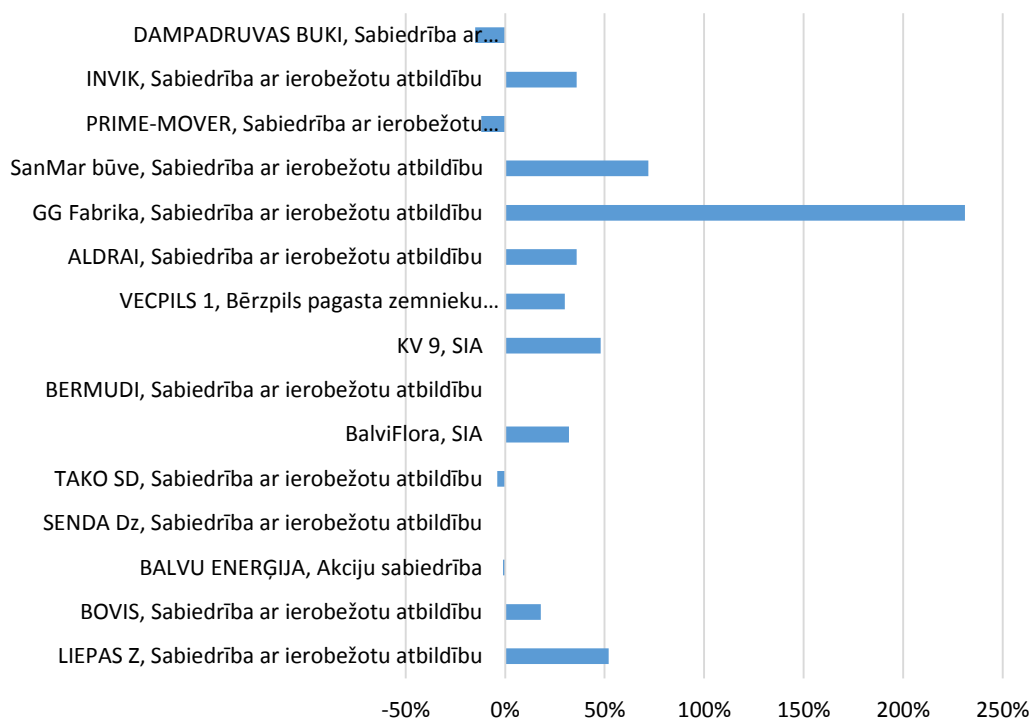
**Balvu novadā reģistrētie uzņēmumi ar lielāko apgrozījumu
2017.gadā, EUR**

No novada uzņēmumiem lielāko apgrozījuma pieaugumu 2017.gadā, salīdzinot ar 2016.gadu, kāpinājuši- SIA “GG Fabrika” (kokapstrāde), SIA “SanMar būve”

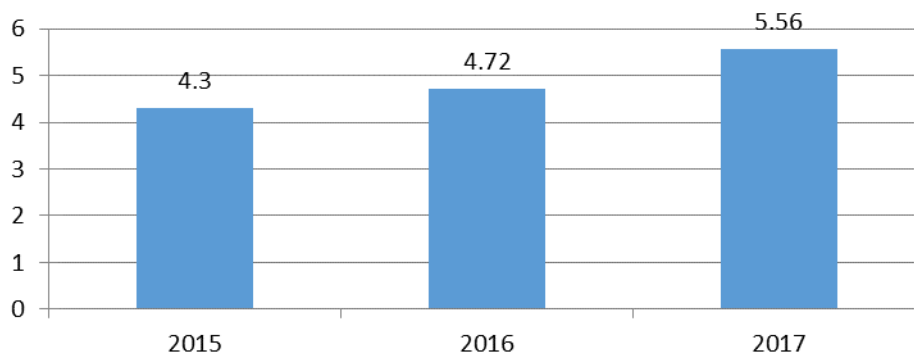
(mežsaimniecība, ceļu būve), SIA “KV 9” (mežistrāde, mežsaimniecība), sīkāk skat. grafisko attēlu *Lielāko uzņēmumu Balvu novadā 2017.gadā apgrozījuma pieaugums pret 2016.gadu, %*. Avots: Lursoft statistika.

Lielāko uzņēmumu Balvu novadā 2017.gada apgrozījuma pieaugums pret 2016.gadu, %

Sekojošā vispārējā tendencē valstī, pērn palielinājies arī to VID administrēto nodokļu apjoms, kurus valsts kopbudžetā samaksājuši Balvu novadā reģistrētie uzņēmumi. Lursoft aprēķinājis, ka pagājušajā gadā tie bijuši jau 5,56 milj.EUR jeb par 17,80% vairāk nekā 2016.gadā (skat. grafisko attēlu *Balvu novada uzņēmumu kopējie nodokļu maksājumi valsts kopbudžetā, milj.EUR*. Avots: Lursoft pētījuma dati).

Balvu novada uzņēmumu kopējie nodokļu maksājumi valsts kopbudžetā, milj.EUR

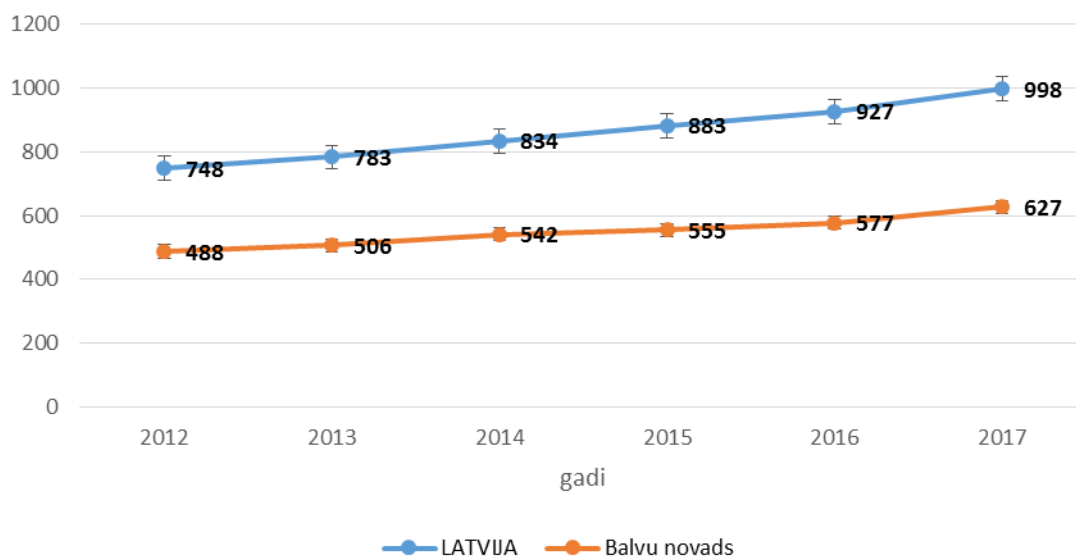
Balvu novada lielākie nodokļu maksātāji pēc 2017.gadā samaksātās VID administrēto nodokļu kopsummas:

1. SIA Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība: 1267,66 tūkst.EUR;
2. AS BALVU ENERĢIJA: 406,71 tūkst.EUR;
3. SIA BalviFlora: 400,16 tūkst.EUR;
4. SIA LIEPAS Z: 215,45 tūkst.EUR;
5. SIA SENDA Dz: 170,42 tūkst.EUR.

Lielākā nodokļu maksātāja, tāpat kā iepriekšējos gados, arī pērn bijusi SIA Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība. Aizvadītajā gadā medicīnas iestādes nodokļu maksājumi valsts kopbudžetā pieauguši par 6,27%, par 7,34% gada laikā pieaudzis arī VID administrēto nodokļu apjoms, kurus 2017.gadā samaksājusi AS BALVU ENERĢIJA. Nodokļos nomaksātā summa SIA BalviFlora 2017.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, pieaugusi par 37.9%, SIA LIEPAS Z samaksāto nodokļu kopsumma, salīdzinot ar 2016.gadu, pērn palielinājusies par 61,47%, savukārt SIA SENDA Dz – par 9,43%.

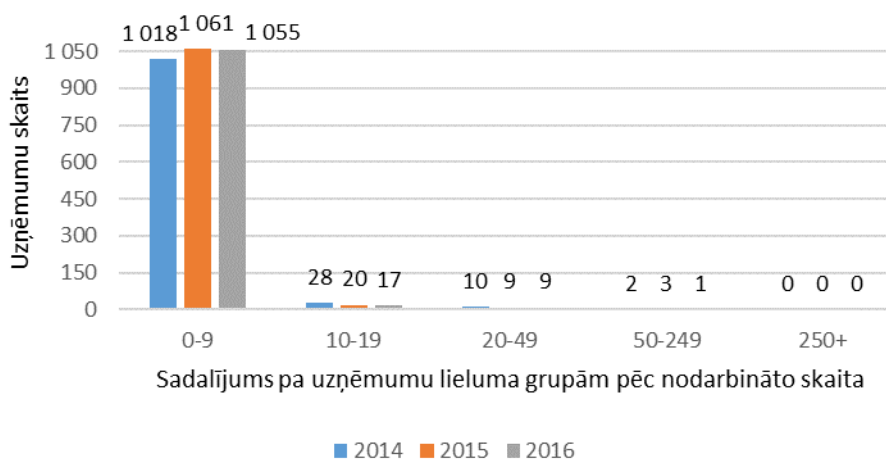
Strādājošo darba samaksa gan novadā, gan valstī konsekventi pieaug gadu no gada. Nodarbināto iedzīvotāju (strādājošie bez privātā sektora komersantiem ar nodarbināto skaitu <50) darba alga novadā palielinājusies un strādājošo vidējā darba samaksa mēnesī 2017.gada sākumā ir 627 *euro* un tā pieaugusi par 8.7%, salīdzinot ar 2016.gadu. Vidējā darba samaksa valstī sasniegusi 998 *euro* un pieaugums pret iepriekšējo gadu ir 7.7% (skat. grafisko attēlu *Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa (bruto) Latvijā un Balvu novadā*. Avots: CSP datu bāze). Balvu novadā strādājošo vidējā darba samaksa ir par 59% zemāka kā vidēji valstī un šī atšķirība darba samaksā praktiski nav mazinājusies.

Strādājošo mēneša vidējā darba samaksa (bruto) Latvijā un Balvu novadā (euro).

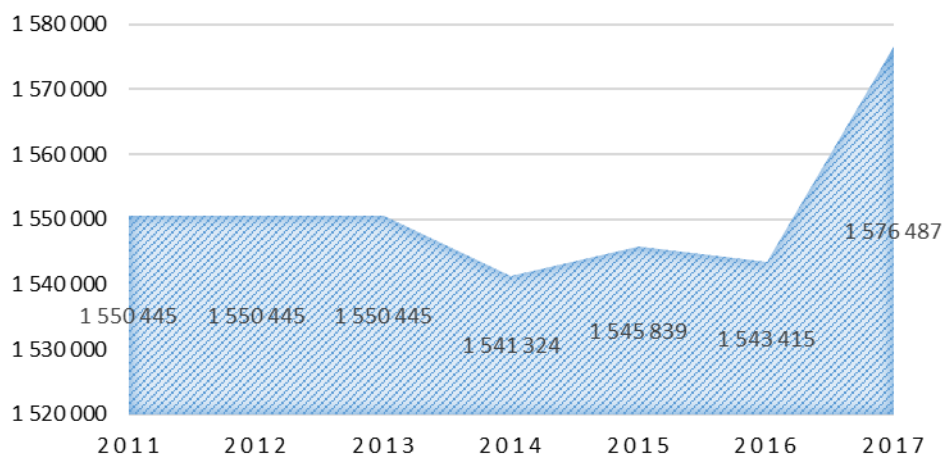
Uzņēmējdarbības nozarēs novadā izteikti dominē mazie uzņēmumi ar nodarbināto skaitu uzņēmumu grupā līdz 9 cilvēkiem. (skat. grafisko attēlu *Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi Balvu novadā sadalījumā pa uzņēmumu lieluma grupām pēc nodarbināto skaita un galvenajiem darbības veidiem*. Avots: CSP statistikas datubāzes).

Tirgus sektora ekonomiski aktīvi uzņēmumi Balvu novadā sadalījumā pa uzņēmumu lieluma grupām pēc nodarbināto skaita un galvenajiem darbības veidiem (NACE 2. red.)

Ārvalstu finanšu investīciju apjoms 2017.gadā ir palielinājies par 33.1 tūkst. EUR, salīdzinot ar 2016.gadu. Ieguldījumu kopsumma sasniegusi 1.58 milj. EUR. un ir augstākais rādītājs kopš 2011.gada (skat. skat. grafisko attēlu *Ārvalstu finanšu investīciju izmaiņas Balvu novada uzņēmumos*. Avots: Lursoft statistika).

Ārvalstu finanšu investīciju izmaiņas Balvu novada uzņēmumos 2011.-2017.g., EUR

Lielākie ārvalstu investori ir no Vācijas Federatīvās Republikas – 93.3% no kopējām investīcijām, no Norvēģijas Karalistes nāk 3.5% investīciju un Zviedrijas Karalistes 1.9% . Novadā kopumā reģistrēti 15 uzņēmumi ar ārvalstu kapitālu (sīkāk skat. tabulu *Ārvalstu tiešo investīciju sadalījums pa valstīm Balvu novadā 2017.gadā*. Avots: Lursoft statistika).

Ārvalstu tiešo investīciju sadalījums pa valstīm Balvu novadā 2017.gadā.

Valsts	Uzņēmumu skaits	Investīcijas, EUR
Vācijas Federatīvā Republika	2	1 471 088.00
Norvēģijas Karaliste	1	55 277.00
Zviedrijas Karaliste	5	30 240.74
Ukraina	2	11 325.00
Baltkrievijas Republika	1	2 828.00
Moldovas Republika	2	2 828.00
Lietuvas Republika	1	1 500.00
Īrija	1	1 400.00
KOPĀ	15	1 576 486.74

Neskatoties uz ne tik vienkāršo uzņēmējdarbības vidi, problēmām pierobežā, nozares uzņēmumi pakāpeniski attīstās. Uzņēmēji, kas atraduši savu darbības nišu, veiksmīgi izvērs savu biznesu. Ceļu būves, mežizstrādes, kokapstrādes jomas uzņēmumi, noteikti, arī nākošgad uzrādīs labākos izaugsmes rādītājus novadā.

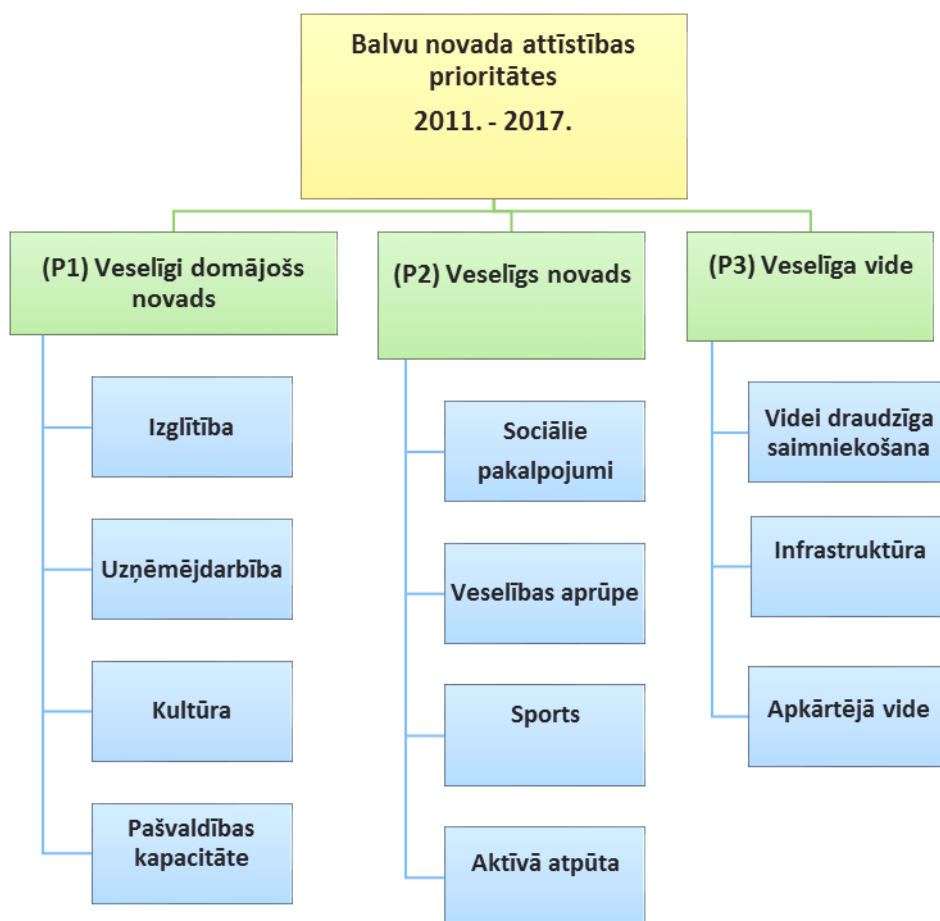
Pagājušā gada rezultāti rāda, ka pieaug nodokļu iemaksas, palielinās darba samaksa. Novadā prevalē nodarbināto skaita ziņā nelieli uzņēmumi. Vairumam ekonomiski aktīvo uzņēmumu darbība saistīta ar tirdzniecību, lauksaimniecību, mežsaimniecību.

Informatīvā ziņojuma turpinājumā analizētas novada attīstības programmas prioritātes, kā arī rīcības mērķu sasniegšanai un sasniegtie rezultāti. Teksta un grafisko attēlu veidā sniegta apkopojosa informācija par novada iedzīvotāju aptaujas rezultātiem.

Pielikumā apkopota Balvu novada attīstības programmas 2011. – 2017.gadam Investīciju programmas aktivitāšu izpilde 2017.gadā.

Balvu novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam ieviešanas rezultāti

Attīstības programmā, vidēja termiņa plānošanas dokumentā, noteikts novada galvenais ilgtermiņa mērķis – **novada konkurētspējas palielināšana**. Tā īstenošanai noteiktas darbības prioritātes un rīcības (skat. grafisko attēlu *Balvu novada attīstības prioritātes 2011.-2017.*).

Pašvaldībai, veicot rīcības noteiktajās vidēja termiņa prioritātēs, jāsekmē izglītotu un aktīvu jauniešu, kas iesaistās uzņēmējdarbībā un kopā ar esošajiem novada uzņēmējiem darba vietas novada iedzīvotājiem, piesaisti novadam.

Novada iedzīvotāju viedokļu, priekšlikumu un iebildumu izzināšanai par pašvaldības darbu, dzīves telpas kvalitāti izmantoti aptaujas dati. Laika posmā no 2018.gada 5.marta līdz 2018.gada 20.aprīlim, noritēja iedzīvotāju aptauja par pašvaldības pakalpojumu pieejamību un kvalitāti novadā. Jābilst, ka 2018.gada 1.ceturksnī noslēgušās 6 iedzīvotāju aptaujas, t.sk. četras par novada pašvaldības sniegtajiem pakalpojumiem.

Ņemot vērā respondentu nelielo skaitu, kas nenodrošina minimālo iedzīvotāju pārstāvētību aptaujā, Balvu novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam uzraudzības noslēguma ziņojumā atspoguļota aptaujas atbilžu strukturālā dinamika, kopējās tendences.

Aptaujas laikā visvairāk respondentu atbildes saņemtas no novada administratīvā centra - Balvu pilsētas iedzīvotājiem, 59% no kopējā aptaujas dalībnieku skaita (sīkāk skat.grafisko attēlu *Respondentu struktūra pēc dzīvesvietas novada teritoriālajās vienībās*).

Respondentu struktūra pēc dzīvesvietas novada teritoriālajās vienībās

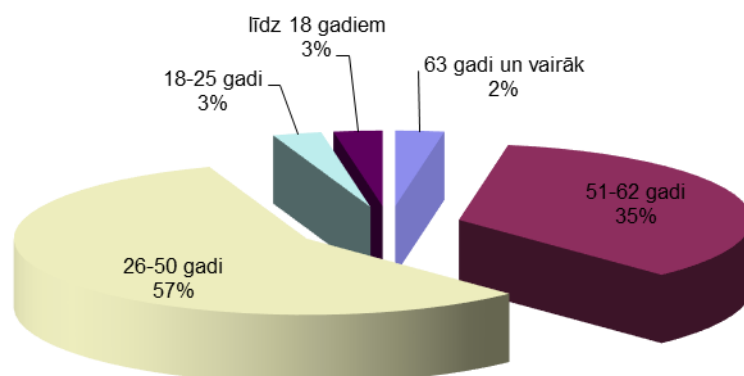

Aptaujā nav piedalījis neviens respondents no Lazdulejas pagasta, diemžēl, arī aptaujā par 2016.gadu.

Respondentu vecuma struktūrā lielākais īpatsvars ir dalībnieki vecumā no 26 līdz 50 gadiem - 57% (skat grafisko attēlu *Respondentu vecuma struktūra, %*).

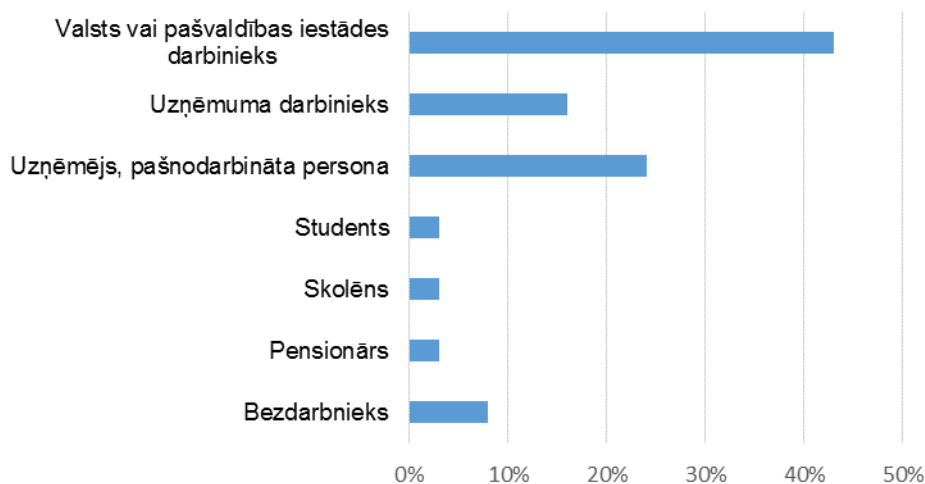

Respondentu vecuma struktūra

Aptaujā visaktīvāk piedalījušies valsts un pašvaldības iestāžu darbinieki (43%), darba ņēmēji privātajā sektorā (16%), kā arī uzņēmēji un pašnodarbinātās personas (24%).

Respondentu nodarbošanās, sociālais stāvoklis

Aptaujas anketā iekļauti jautājumi, lai vērtētu iedzīvotāju viedokļus par pašvaldības darbu, uzņēmējdarbības vidi, kultūras, izglītības un atpūtas iespējām, veselības aprūpi un sociālo pakalpojumu pieejamību, kā tas noteikts attīstības plānošanas dokumenta uzraudzības nosacījumos.

Atbilstoši prioritātēm un darbības jomām apkopots un ranžēts iedzīvotāju vērtējums. Balvu novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam uzraudzības noslēguma ziņojumā atspoguļota aptaujas atbilžu struktūra, analizētas tendences.

Prioritātes mērķu vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti un rīcību rezultatīvie rādītāji Balvu novadā

Attīstības plānošanas dokumentā noteikti sniedzamie rezultāti, kas raksturo mērķu īstenošanas pakāpi un attīstības tendences. To izvērtējums ļauj efektīvāk izdarīt secinājumus un analizēt attīstības programmas un tās prioritāšu īstenošanas dinamiku.

1. Prioritāte -Veselīgi domājošs novads

Prioritātē noteiktie mērķi: izglītības pieejamības un kvalitātes uzlabošana, sakārtota uzņēmējdarbības vide radošas un inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai, nodrošināti kvalitatīvi kultūras pakalpojumi, administratīvo funkciju efektivitātes nodrošināšana.

Izskatot attīstības dokumenta 1.prioritātes īstenošanas raksturojošos rezultatīvos rādītājus, secināts, ka no četriem noteiktajiem rādītājiem, kas būtu jāasniedz programmas darbības septiņgadē, sasniegts tikai viens- iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieaugums uz vienu novada iedzīvotāju. 2017.gadā uz vienu novada iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi novada budžetā ir 399 *euro*, par 80.5% vairāk kā 2009.gadā. Plānotais rādītājs – pieaugums 15%.

Bezdarba līmeņa rādītājs ir ar pozitīvu, lejupejošu izmaiņu dinamiku, taču sniedzamais rādītājs 2017.gadā – bezdarba līmeņa samazinājums zem 10%. nav izpildīts. Rādītājs apstājies ļoti tuvu noteiktai robežai.

Vērojams uzņēmumu skaita samazinājums. Uzraudzības laika posmā to skaits 2017.gadā ir 2010.gada līmenī. Statistikas dati liecina, ka novadā divreiz vairāk uzņēmumu likvidē nekā reģistrē. Negatīvās izmaiņas skaidrojamas ne tik daudz ar tautsaimniecības situācijas pasliktināšanos, kā ar uzņēmējdarbības vides sakārtošanu, piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta mērķtiecīgu darbību, izslēdzot no reģistriem uzņēmumus, kuri jau ilgstoši neveic saimniecisko darbību (Lursoft pētījums). Vidējā termiņā sniedzamais rezultāts nav izpildīts, arī attīstības tendence negatīva. (sīkāk skat. tabulu *Prioritātes mērķu vidējā termiņa sniedzamie rezultāti un rīcību rezultatīvie rādītāji*).

Tūristu skaits 2017.gadā (24.6 tūkst.) ir mazliet samazinājies salīdzinot ar 2016.gadu, un tas joprojām nav sasniedzis bāzes gada (2011.g.) rādītājus. Jānorāda, ka rādītāju ietekmē uzskaites metodoloģija, jo tūristu skaitu nosaka pēc pakalpojumu sniedzēju informācijas, kas varētu būt aptverošāka un precīzāka. Vidējā termiņā noteiktais sniedzamais rezultāts – 30 tūkstoši ekskursantu - nav sasniegts (sīkāk skat. tabulu *Prioritātes mērķu vidējā termiņa sniedzamie rezultāti un rīcību rezultatīvie rādītāji*).

Prioritātes mērķu vidējā termiņa sasniedzamie rezultāti un rīcību rezultatīvie rādītāji:

Prioritāte, mērķis	Vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti un bāzes rādītāji	Rīcību īstenošanas rezultatīvie rādītāji							Datu ieguves avoti
		2012.g. un attīstības tendence	2013.g. un attīstības tendence	2014.g. un attīstības tendence	2015.g. un attīstības tendence	2016.g. un attīstības tendence	2017.g. un attīstības tendence	Plānots 2017.g. un attīstības tendence	
(Pr.1.) VESELĪGI DOMĀJOŠS NOVADS									
<i>Prioritātes mērķis ir attīstīt radošus, inovatīvus, ekonomiski aktīvus cilvēkus, kuri veido uzņēmumus, darba vietas, aktīvu kultūras dzīvi, piesaista tūristus</i>	Bezdarba rādītājs turpina samazināties (2011. gada sākumā 18,7 %). Zem 10 % NVA	17.1%, 2012.gada beigās ↓	16.6%, 31.12.2013. ↓	15.2%, 31.12.2014. ↓	14.9%, 31.12.2015. ↓	13.5%, 31.12.2016. ↓	11.0%, 31.12.2017. ↓	Zem 10 % ↓	NVA
	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieauguma tendence ir stabila (IIN ieņēmumi uz vienu iedzīvotāju novada budžetā ir vieni no lielākajiem Latgales reģionā, LVL 155 (EUR221) uz vienu iedzīvotāju 2009. gadā)	LVL 201 (EUR 286) uz vienu iedzīvotāju 2012.gadā. ↑	LVL 219 (EUR 312) uz vienu iedzīvotāju 2013.gadā ↑	EUR 337 uz vienu iedzīvotāju 2014.gadā ↑	EUR 356 uz vienu iedzīvotāju 2015.gadā ↑	EUR 365 uz vienu iedzīvotāju 2016.gadā ↑	EUR 399 uz vienu iedzīvotāju 2017.gadā ↑	Vairāk kā 15 % pieaugums ↑	Novada pašvaldība
	Mazo uzņēmumu skaita pieaugums (2010.gadā novadā darbojās 813 uzņēmumi, no tiem 297 Balvu pilsētā, 20 kokapstrādē)	871 uzņēmumi ↑	916 uzņēmumi, t.sk. 362 Balvu pilsētā ↑	909 uzņēmumi, t.sk. 362 Balvu pilsētā ↓	880 uzņēmumi ↓	842 uzņēmumi ↓	812 uzņēmumi ↓	860 uzņēmumi, 25 kokapstrādē ↑	Lursoft, CSP
	Pieaugošs tūristu skaits Balvu novadā (2010. gadā 22 tūkst. cilvēku) 30 tūkst. cilvēku.	27 tūkst. cilvēku. ↑	27 tūkst. cilvēku. ⇒	22 tūkst. cilvēku. ↓	22.7 tūkst. cilvēku. ↑	24.8 tūkst. cilvēku. ↑	24.6 tūkst. cilvēku. ↓	30 tūkst. cilvēku. ↑	TIC

Apzīmējumu skaidrojums:

Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu

Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu

Nav notikušas izmaiņas

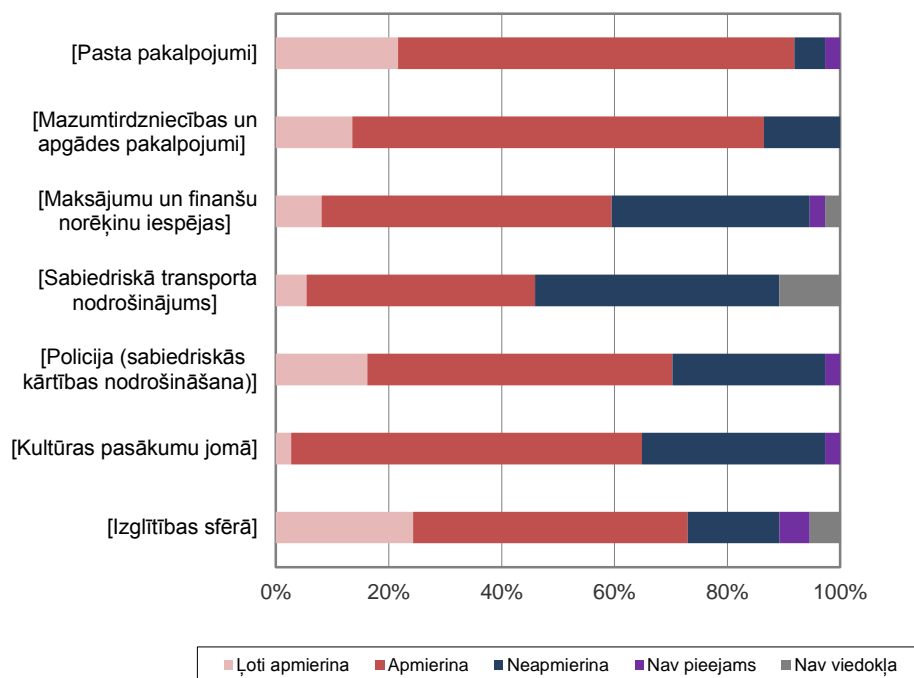
Pieaugums ar negatīvu vērtējumu

Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

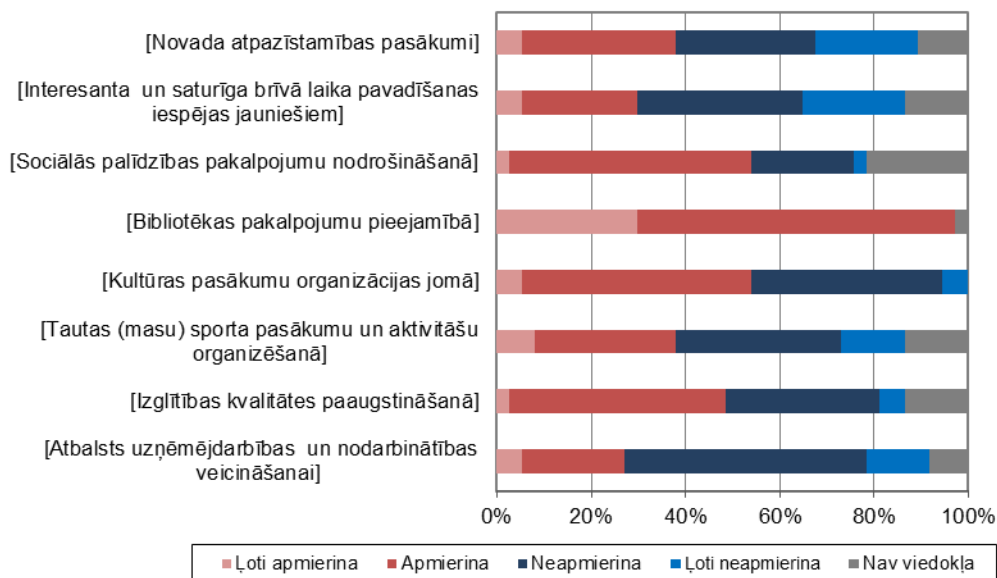
Iedzīvotāju viedokļu izziņošanai, jautājumā par izglītības un kultūras, saimniecisko pakalpojumu un finanšu norēķinu pieejamību, aptaujā ir saņemtas šādas atbildes (skat. grafisko attēlu *Vai Jūs apmierina šo pakalpojumu PIEEJAMĪBA dzīvesvietā?* Kā vispieejamākie pakalpojumi dzīvesvietā atzīmēti pasta un mazumtirdzniecības pakalpojumi (pozitīvi vērtējuši virs 80% respondentu), izglītības sfēras pakalpojumu un policijas pieejamību pozitīvi vērtējuši vairāk kā 70% dalībnieku, viszemāk novērtēta sabiedriskā transporta pieejamība, to par labu atzīnuši tikai 46% no aptaujātajiem.

Vai Jūs apmierina šo pakalpojumu PIEEJAMĪBA dzīvesvietā?

Aptaujas dalībnieki novērtējuši arī pakalpojumu kvalitāti, un visvairāk pozitīvu atsauksmju ir saņemts par bibliotēku sniegto pakalpojumu kvalitāti (92% no respondentu atbildēm), darbu kultūras pasākumu organizēšanā un sociālās palīdzības pakalpojumu nodrošināšanā pozitīvi vērtēja 54% respondentu. Taču tikai 27% aptaujas dalībnieku apmierinoši vērtēja pašvaldības atbalstu uzņēmējdarbības un nodarbinātības veicināšanai un 30% pozitīvi novērtēja pašvaldības darba kvalitāti interesanta un saturīga brīvā laika pavadīšanai jauniešiem (skat. grafisko attēlu 6. *Vai Jūs apmierina pašvaldības darbības kvalitāte atbalsta un pakalpojumu nodrošināšanā, t.sk. izglītības, kultūras, sporta un sociālo pakalpojumu jomā?*).

6. Vai Jūs apmierina pašvaldības darbības kvalitāte atbalsta un pakalpojumu nodrošināšanā, t.sk. izglītības, kultūras, sporta un sociālo pakalpojumu jomā?

Respondentiem, atbildot uz jautājumu par nepieciešamākajiem atbalsta pasākumiem uzņēmējdarbības veicināšanai, kā nozīmīgākos atzīmējuši sakārtotas infrastruktūras objektu nomas piedāvājumus uzņēmējdarbības veikšanai (35%) un vietējo uzņēmēju produkcijas tirdziņu organizēšanu citos novados un ārzemēs (26%), kā arī konsultatīvo, informatīvo pasākumu kopā ar nozares organizāciju pārstāvjiem organizēšanu (23% no atbilžu kopskaita) (sīkāk skat. grafisko attēlu *Kādi atbalsta pasākumi uzņēmējdarbības veicināšanai ir visnepieciešamākie?*).

9. Kādi atbalsta pasākumi uzņēmējdarbības veicināšanai ir visnepieciešamākie?

Prioritātes 1 - VESELĪGI DOMĀJOŠS NOVADS – mērķu: attīstīt radošus, inovatīvus, ekonomiski aktīvus cilvēkus, kuri veido uzņēmumus, darba vietas, aktīvu kultūras dzīvi, piesaista tūristus, aktivitāšu kopsavilkums, noslēdzoties novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam īstenošanas termiņam.

Projektu aktivitātes prioritātē 1 “Veselīgi domājošs novads”

PRIORITĀTE 1:	(Pr.1.) VESELĪGI DOMĀJOŠS NOVADS - 79 projekti, t.sk. neuzsāktie projekti 15			
STRATĒĢISKIE MĒRĶI:	(Pr.1.M.1.) Izglītības pieejamības un kvalitātes uzlabošana	(Pr.1.M.2.) Sakārtota uzņēmējdarbības vide radošas un inovatīvas uzņēmējdarbības attīstībai	(Pr.1.M.3.) Nodrošināti kvalitatīvi kultūras pakalpojumi	(Pr.1. M.4.) Administratīvo funkciju efektivitātes nodrošināšana
	14	19	39	7
RĪCĪBAS:	(R.1.) Izglītības iestāžu infrastruktūras sakārtošana un attīstība	(R.1.) Biznesa inkubatora darbības pilnveidošana	(R.1.) Nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšana un popularizēšana	(R.1.) Pašvaldības kapacitātes stiprināšana
Projektu skaits	7	7	15	2
t.sk. neuzsāktie projekti	0	3	1	1
	(R.2.) Visa veida izglītības iestāžu un pakalpojumu attīstība	(R.2.) Uzņēmējdarbības infrastruktūras attīstība	(R.3.) Kultūras pasākumu organizēšana un mārketing	(R.2.) Kvalitātes vadības sistēmas, labas pārvaldības principu ieviešana pašvaldībā
Projektu skaits	7	1	7	4
t.sk. neuzsāktie projekti	1	0	2	1
		(R.3.) Radošas un inovatīvas uzņēmējdarbības veicināšana	(R.4.) Kultūras infrastruktūras sakārtošana un attīstība	(R.3.) Vienas pieturas aģentūras izveide pašvaldībā.
Projektu skaits		9	14	1
t.sk. neuzsāktie projekti		1	5	0
		(R.4.) Pārrobežu sadarbība uzņēmējdarbības attīstībai	(R.5.) Pārrobežu sadarbības veicināšana kultūras jomā	
Projektu skaits		2	3	
t.sk. neuzsāktie projekti		0	0	

2. Prioritāte - Veselīgs novads

Prioritātē noteikti šādi mērķi: sociālo un veselības pakalpojumu pieejamības nodrošināšana, sporta un veselīgas atpūtas pakalpojumu pieejamības nodrošināšana.

Prioritātes mērķu vidējā termiņa sasniedzamie rezultāti un rīcību rezultatīvie rādītāji:

Prioritāte, mērķis	Vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti un bāzes rādītāji	Rīcību īstenošanas rezultatīvie rādītāji							Plānots 2017.g. un attīstības tendence	Datu ieguves avoti
		2012.g. un attīstības tendence	2013.g. un attīstības tendence	2014.g. un attīstības tendence	2015.g. un attīstības tendence	2016.g. un attīstības tendence	2017.g. un attīstības tendence			
(Pr.2.) VESELĪGS NOVADS										
<i>Prioritātes mērķis ir nodrošināt iedzīvotājiem nepieciešamos sociālos un veselības pakalpojumus, kā arī veicināt veselīgu dzīves veidu attīstot sporta un veselīgas atpūtas pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem un tūristiem.</i>	iedzīvotāju skaits nesamazinās (2011. gada sākumā 15505 iedzīvotāji)	14 972 iedzīvotāji (2012. gada beigās) ↓	14 606 iedzīvotāji (2013. gada beigās) ↓	14 257 ↓	13 894 ↓	13 478 ↓	13 146 ↓	15 510 iedzīvotāji ↔	CSP FMLP	
	iedzīvotājiem ir nodrošināti plaša spektra kvalitatīvi aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumi (2010. gada aptauja – nepieciešami aktīvās atpūtas un sporta pakalpojumu pieejamības uzlabojumi, īpaši jauniešiem)	Nav datu	39.4% no respondentiem pozitīvi vērtē atpūtas un sporta pasākumu pieejamību ↑	56.2% no respondentiem pozitīvi vērtē atpūtas un sporta pasākumu pieejamību ↑	55.5% no respondentiem pozitīvi vērtē atpūtas un sporta pasākumu pieejamību ↑	60.4% no respondentiem pozitīvi vērtē atpūtas un sporta pasākumu pieejamību ↑	38% respondentu apmierina darbības kvalitāte masu sporta pasākumu un aktivitāšu nodrošināšanā ↓	iedzīvotāju apmierinātība ar kultūras un sporta jomu ↑	iedzīvotāju aptauja	
	iedzīvotājiem ir nodrošināti kvalitatīvi nepieciešamie sociālie un veselības aprūpes pakalpojumi (2010. gada aptauja – iedzīvotāju uzsver, ka nepieciešami uzlabojumi)	Nav datu	15.5% no respondentiem vispozitīvāk vērtē sociālo pakalpojumu pieejamību un veselības jomu ↑	50.6% no respondentiem pozitīvi vērtē sociālo pakalpojumu pieejamību un veselības aprūpes pieejamību dzīvesvietā ↑	53.2% no respondentiem pozitīvi vērtē sociālo pakalpojumu pieejamību un 49.4% veselības aprūpes pieejamību dzīvesvietā ↑	49% no respondentiem pozitīvi vērtē sociālo pakalpojumu pieejamību un 61.8% veselības aprūpes pieejamību dzīvesvietā ↑	54% no respondentiem pozitīvi vērtē sociālo pakalpojumu kvalitāti un 49% veselības aprūpes pieejamību dzīvesvietā ↓	iedzīvotāju apmierinātība ar sociālo un veselības jomu ↑	iedzīvotāju aptauja	

Apzīmējumu skaidrojums:

Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu

Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu

Nav notikušas izmaiņas

Pieaugums ar negatīvu vērtējumu

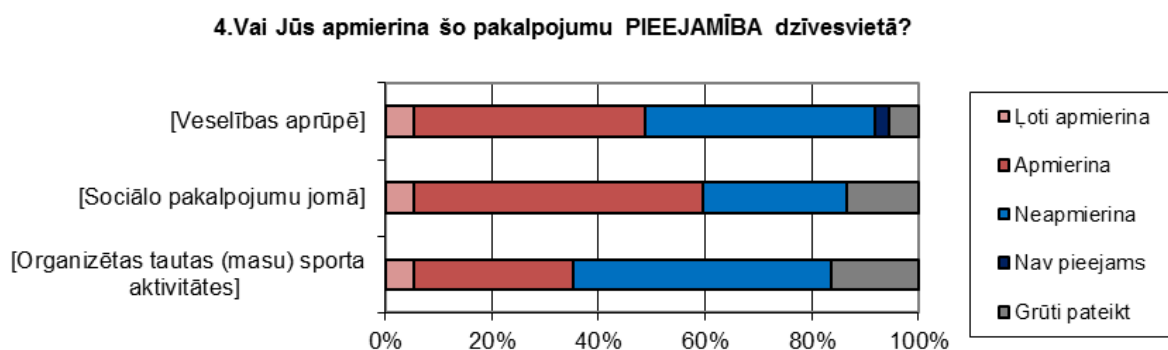
Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

Otrās prioritātes mērķa īstenošanas novērtēšanai noteikti trīs rezultatīvie rādītāji. Noslēdzoties attīstības programmas īstenošanas termiņam, nav sasniegts galvenais dzīves

kvalitātes rādītājs novadā – iedzīvotāju skaits. 2017.gada beigās novadā dzīvo 13146 iedzīvotāju, attīstības tendence nemainīgi negatīva. Plānotais rādītājs 2017.gadam noteikts 15510. Novadā deklarēto personu skaits samazinājies par 2364 personām vai 15.2%. Iedzīvotāju aptaujas apkopotie rezultāti liecina, ka, lai arī ar pakalpojumu pieejamību un kvalitāti iedzīvotāju apmierinātība pieaug, iedzīvotāju skaita sarukšanu tas nemazina, un iedzīvotāju skaita samazināšanās turpinās. Pašvaldības pasākumi iedzīvotāju dzīves vides un kvalitātes nodrošināšanai nespēj ietekmēt iedzīvotāju dabiskās un mehāniskās kustības rādītājus.

Iedzīvotāju aptaujas rezultātu vērtējums, īstenojot 2.prioritātes rezultātos rādītājus.

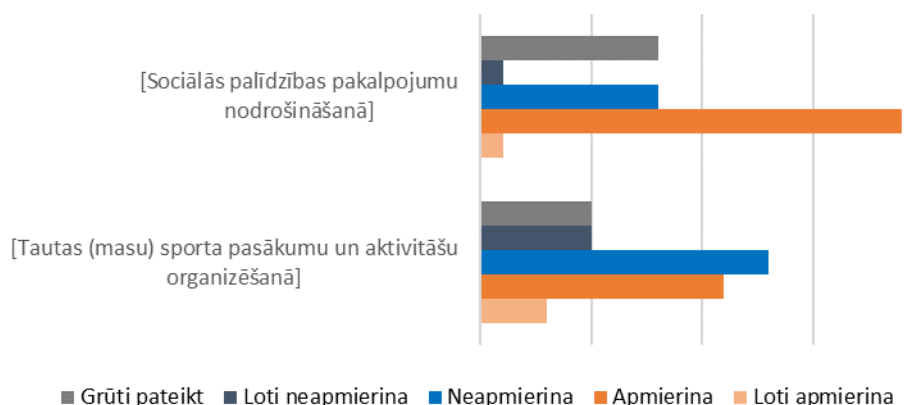
Kopumā respondenti pozitīvi vērtējuši sociālo pakalpojumu pieejamību dzīvesvietā. Ļoti apmierināti un apmierināti ar sporta pasākumu pieejamību ir 35% aptaujāto, ar veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību 49% un sociālo pakalpojumu pieejamību apmierināti 59% respondentu (zemāk skat. grafisko attēlu *4.Vai Jūs apmierina šo pakalpojumu PIEEJAMĪBA dzīvesvietā?*).

Aptaujas dalībnieku atbildes uz jautājumu par pakalpojumu kvalitāti norāda, ka 54.1% respondentu ļoti apmierina un apmierina sociālo pakalpojumu kvalitāte, tautas sporta aktivitāšu kvalitāti pozitīvi novērtēja 37.8% aptaujāto (skat. grafisko attēlu *Sociālās palīdzības pakalpojumu nodrošināšanas un tautas(masu) sporta pasākumu organizēšanas kvalitātes vērtējums*).

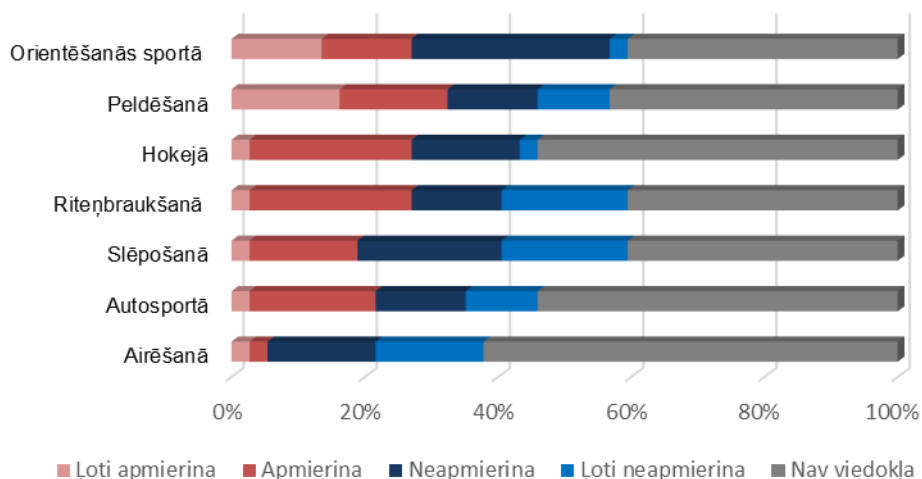

Sociālās palīdzības pakalpojumu nodošināšanas un tautas (masu) sporta pasākumu organizēšanas kvalitātes vērtējums (aptaujas rezultāti par 2017.gadu)

Respondentu viedoklis par sporta pasākumu intensitāti, liecina, ka vairumam aptaujāto nav viedokļa par šo jautājumu. 32% atbildēs pozitīvi vērtēta peldēšanas pasākumu intensitāte un 27% no atbildēm pozitīvi novērtētas notiekošās aktivitātes orientēšanās sportā, hokejā un riteņbraukšanā (skat. grafisko attēlu 5. *Vai Jūs apmierina tautas sporta pasākumu intensitāte šādos sporta veidos?*).

5. Vai Jūs apmierina tautas sporta pasākumu intensitāte šādos sporta veidos?

Prioritātes 2 - VESELĪGS NOVADS – mērķu: nodrošināt iedzīvotājiem nepieciešamos sociālos un veselības pakalpojumus, kā arī veicināt veselīgu dzīves veidu attīstot sporta un veselīgas atpūtas pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem un tūristiem, īstenošanas aktivitāšu kopsavilkums. No 48 Investīciju programmā noteiktajiem projektiem 15 jeb 31% nav uzsākti, un galvenokārt tie ir saistīti ar infrastruktūras objektu rekonstrukciju, kas prasa finanšu resursus un ir atkarīgi no Eiropas Savienības fondu projektu uzsākšanas laika grafika.

Projektu aktivitātes prioritātē 2 “Veselīgs novads”

PRIORITĀTE 2:	(Pr.2) VESELĪGS NOVADS - 48 projekti, t.sk.neuzsākie projekti 15	
STRATĒĢISKIE MĒRĶI:	(Pr.2.M.1) Sociālo un veselības pakalpojumu pieejamības nodrošināšana	(Pr.2.M.2) Sporta un veselīgas atpūtas pakalpojumu pieejamības nodrošināšana
	17	31
RĪCĪBAS:	(R.1.) Sociālās aprūpes, rehabilitācijas un sociālo pakalpojumu infrastruktūras attīstība	(R.1) Sporta infrastruktūras pilnveidošana un attīstība
	Projektu skaits t.sk. neuzsākie projekti	8 4
	(R.2.) Sociālo atbalsta pasākumu pilnveidošana un attīstība	(R.2.) Sporta pasākumu organizēšana un popularizēšana
	Projektu skaits t.sk. neuzsākie projekti	9 5
	(R.3.) Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšana pēc iespējas tuvāk pacienta dzīves vietai	(R.3) Veselīgas atpūtas infrastruktūras pilnveidošana un attīstība
	Projektu skaits t.sk. neuzsākie projekti	0 0
		(R.4.) Veselīgas atpūtas pasākumu popularizēšana
	Projektu skaits t.sk. neuzsākie projekti	

3. Prioritāte -Veselīga vide

Prioritātē 3 noteikti šādi mērķi: videi draudzīga saimnieciska darbība, lauku un pilsētas zaļo teritoriju sakopšana un izmantošana.

Prioritātes mērķu vidējā termiņa sasniedzamie rezultāti un rīcību rezultatīvie rādītāji:

Prioritāte, mērķis	Vidējā termiņā sasniedzamie rezultāti un bāzes rādītāji	Rīcību īstenošanas rezultatīvie rādītāji							Datu ieguves avoti
		2012.g. un attīstības tendence	2013.g. un attīstības tendence	2014.g. un attīstības tendence	2015.g. un attīstības tendence	2016.g. un attīstības tendence	2017.g. un attīstības tendence	Plānots 2017.g. un attīstības tendence	
(Pr.3.) VESELĪGA VIDE									
<i>Prioritātes mērķis ir novadā veidot veselīgu un kvalitatīvu dzīves vides telpu, nodrošināt dzīves kvalitāti.</i>	Sakopta pilsētas un ciemu zaļā teritorija.	Sakopta pilsētas un ciemu zaļā teritorija. ↑	Turpinās pilsētas un ciemu zaļo teritoriju labiekārtošana ↑	Turpinās pilsētas un ciemu zaļo teritoriju labiekārtošana. (8.3% aptaujas respondentu atbildēs norādīts par apstādījumu, skvēru paplašināšanas nepieciešamību) ↑	Turpinās pilsētas un ciemu zaļo teritoriju labiekārtošana (6.7% aptaujas respondentu atbildēs norādīts par apstādījumu, skvēru paplašināšanas nepieciešamību) ↑	Projekta "Pašvaldību labie darbi parkos Latvijas pilsētās sintgadei" ietvaros Jaunatnes parkā Balvos iestādīti 28 koki un košumkrūmi ↑	Iestādīti 10 ozoli topošajā Tiļžas skvērā. Veikta Balvu pilsētas parka koku stāvokļa novērtēšana, retināšanas inventarizācija. ↑	Labiekārtoti pilsētas parki un skvēri ↑	Novada dome; ledzīvotāju aptauja
	Neizmanto lauksaimniecības zemju platības samazinājums (2010. gadā neapstrādātā LZ ir 6430 ha jeb 15%)	5280 ha jeb 13% ↓	7385 ha jeb 18% ↑	8450 ha jeb 21% ↑	6675 ha jeb 16.3% ↓	7752 ha jeb 19.1% ↑	6783 ha jeb 16.9% ↓	Vairāk kā 20% samazinājums ↓	Latvijas lauku saim. uzskaites tīkls
	Energoefektivitāte pašvaldības iestāžu ēkās (20% procenti ēku)	20% ēku ⇒	43% ēku ↑	43% ēku ⇒	45% ēku ↑	46.7% ēku ↑	46.7% ēku ⇒	60% ēku ↑	Novada dome
	Lauksaimniecības un amatniecības sasaiste ar tūrismu (10 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem 2010. gadā)	13 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem ↑	16 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem ↑	17 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem ↑	28 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem ↑	28 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem ⇒	30 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem ↑	20 pakalpojumu piedāvātāji tūristiem ↑	TIC
Sakārtota ceļu un ielu infrastruktūra	Tiek veikta ceļu un ielu infrastruktūra sakārtošana ↑	Turpinās ceļu un ielu infrastruktūras sakārtošana (pēc aptaujas rezultātiem viena no jomām ar vispozitīvākām pārmaiņām) ↑	Turpinās ceļu un ielu infrastruktūras sakārtošana ↑	Turpinās ceļu un ielu infrastruktūras sakārtošana ↑	2016.g. rekonstruēts 0.3km posms ar melno segumu Sporta ielā, Balvos; rekonstruēts 1.2km ceļa posms ar melno segumu Balvu pagastā ↑	2017.gadā Balvos izbūvēts gājēju ceļiņš Daugavpils ielā, veikta Ceļinieku ielas seguma atjaunošana ar divkārtšo virsmas apstrādi 0.422 km garumā. Pēc aptaujas rezultātiem - 19% apmierina un 78% neapmierina paveiktais ceļu un ielu sakārtošanā ↑	Visi ciemu centri sasniedzami pa asfalta seguma ceļu. Pilsētas ielu kvalitāte ir apmierinoša (aptaujas rezultāti) ↑	Novada dome	

Apzīmējumu skaidrojums:

Pieaugums ar pozitīvu vērtējumu

- ⇩ Samazinājums ar pozitīvu vērtējumu
- ⇨ Nav notikušas izmaiņas
- ⇧ Pieaugums ar negatīvu vērtējumu
- ⇩ Samazinājums ar negatīvu vērtējumu

Trešās prioritātes mērķu īstenošanai noteikti 5 rezultatīvie rādītāji. 2017.gadā sasniegti pozitīvi rezultāti un uzlaboti visi noteiktie rādītāji, taču nepietiekami, lai sasniegtu plānoto.

Lai arī 2017.gadā turpinās ceļu un ielu infrastruktūras sakārtošana, tomēr plānotais rezultatīvā rādītājs ir neizpildīts, jo nav izbūvēti melnā seguma ceļu savienojumi ar pagastu centriem Krišjānos un Vectilzā.

Ēku siltināšanas pasākumi uz 2017.gadu veikti 46.7% ēku, pie plānotajiem 60%.

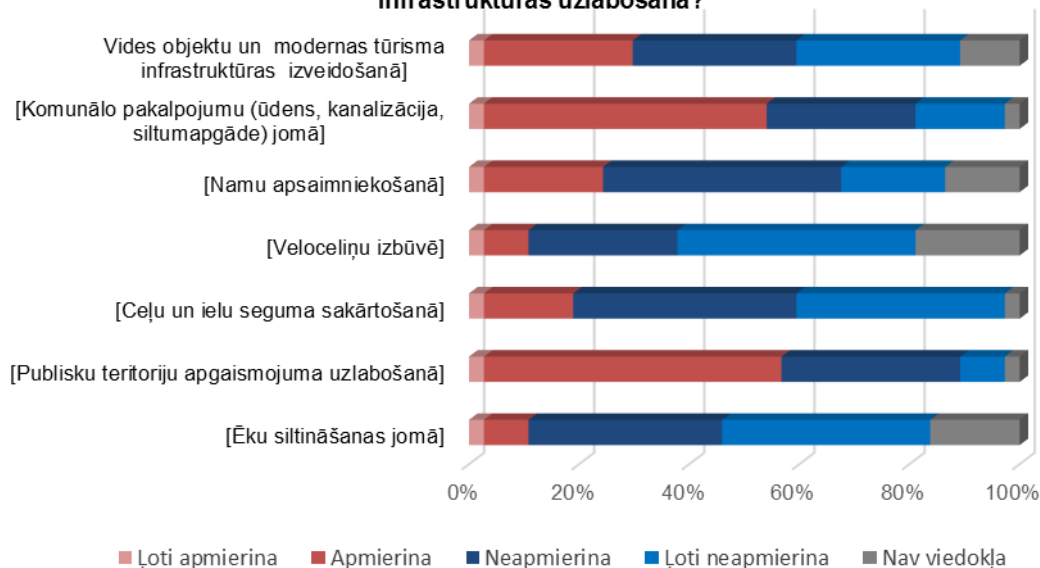
2017.gadā pieaudzis tūrisma pakalpojumu piedāvātāju skaits, kas sasniedzis trīsdesmit, un kopš 2015.gada vidēja termiņa rezultatīvais rādītājs ir pārsniegts.

Noslēdzošajā pārskata gadā neizmantoto lauksamniecības zemju platības 6783 ha, kas ir mazliet vairāk kā 2010.gadā, 20% samazinājums nav sasniegts.

2017.gadā papildināti koku un krūmu stādījumi parkos (t.sk. arī Jaunatnes parkā), veikta Balvu pilsētas parka koku stāvokļa novērtēšana, top skvērs Tilzā, kas liecina par vides mērķtiecīgu sakopšanu. (sīkāk skat. tabulu *Prioritātes mērķu vidējā termiņa sasniedzamie rezultāti un rīcību rezultatīvie rādītāji*).

Iedzīvotāju veiktajā aptaujā sniegts vērtējums arī par dzīves vides un komunālās infrastruktūras, saimniecisko pakalpojumu kvalitāti.

7. Vai Jūs apmierina pašvaldības darbības kvalitāte dzīves vides un infrastruktūras uzlabošanā?

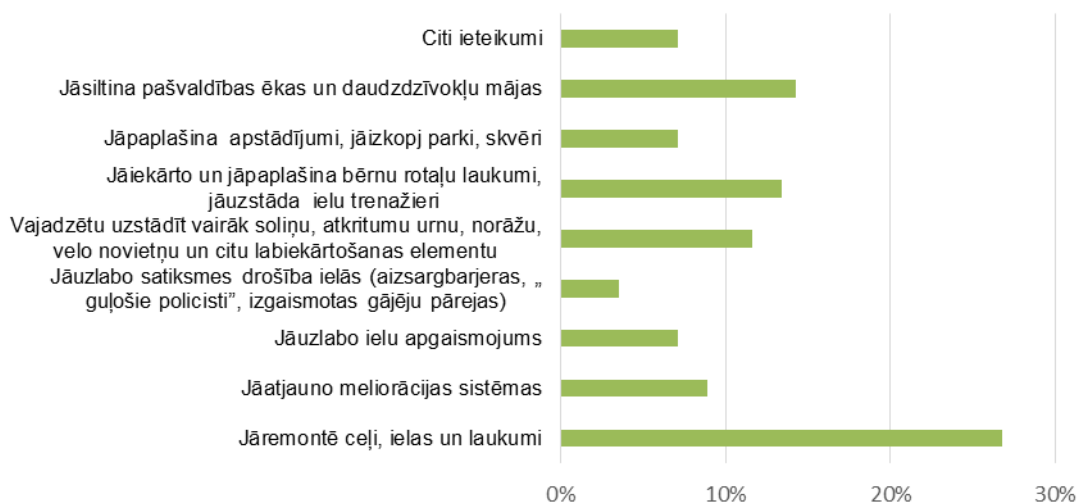
Atbilžu kopums liecina par neviennozīmīgu vērtējumu paveiktajam vides un infrastruktūras pilnveidošanā. Vairāk kā puse respondentu ir apmierināti stāvokli publisko

teritoriju apgaismošanā un komunālo pakalpojumu(ūdens, kanalizācija, siltumapgāde) kvalitāti. Taču tikai 11-24% respondentu ir apmierināti ar pasākumiem ēku siltināšanā, namu apsaimniekošanā, veloceļu izbūvē, ceļu un ielu seguma sakārtošanā (sīkāk skat. grafisko attēlu 7.*Vai Jūs apmierina pašvaldības darbības kvalitāte dzīves vides un infrastruktūras uzlabošanā*).

Ar sabiedriskā transporta pieejamību pamierināti 46% no aptaujātajiem (skat grafisko attēlu 6.*Vai Jūs apmierina pašvaldības darbības kvalitāte atbalsta un pakalpojumu nodrošināšanā*, 20.lpp). Pēc respondentu vērtējuma, dzīvesvietās vispieejamākie ir pasta un mazumtirdzniecības uzņēmumu pakalpojumi (skat. 20.lpp.).

Aptaujas dalībnieku atbildes par ieteikumiem infrastruktūras uzlabošanā liecina, ka vairums respondentu iestājas par ceļu un ielu, laukumu tālāku sakārtošanu, ēku un daudzdzīvokļu māju siltināšanu, bērnu rotaļu laukumu paplašināšanu, āra trenāžieru uzstādīšanu, kā arī soliņu, atkritumu urnu, norāžu, velo novietņu un citu labiekārtošanas elementu uzstādīšanu (skat grafisko attēlu 8.*Kādi infrastruktūras uzlabojumi būtu jāveic Jūsu pilsētā/pagastā?*).

8. Kādi infrastruktūras uzlabojumi būtu jāveic Jūsu pilsētā/pagastā?

Aptaujā saņemti arī citi ieteikumi: veloceļu izbūve uz tuvāk apdzīvotām vietām, tūrisma piesaistes vietu izveide, ainavu arhitektu piesaisti parkā, ezerkrastu, ezeru apkārtnes sakārtošana (pastaigu celiņus), daudzdzīvokļu māju (Baznīcas iela 14, 68) iekšpagalmu remonts.

Novada attīstības programmā apstiprinātās prioritātes (3) - “Veselīga vide” mērķis ir novadā veidot veselīgu un kvalitatīvu dzīves vides telpu, nodrošināt dzīves kvalitāti. Saimnieciskā darbības un vides sakārtošanai investīciju programmā noteiktas 45 aktivitātes. Noslēdzoties programmai, īstenoti nav 13 projekti jeb 29% no kopējā skaita (skat. tabulas *Projektu aktivitātes prioritātē 3 “Veselīga vide”* informāciju).

No neīstenotajiem, neuzsāktajiem projektiem jāmin Balvu pilsētas apvedceļa izbūve (pieņemts lēmums, ka pēc aprēķiniem būvniecībai nav ekonomiskā pamatojuma), ielu

apgaisojuma rekonstrukcijas III kārtā (kavējas projektu konkursu izsludināšana valsts mērogā), Balvu robežzīmju uzstādīšana, Balvu muižas apkārtnes labiekārtošana, ēkas rekonstrukcija.

Projektu aktivitātes prioritātē 3 “Veselīga vide”

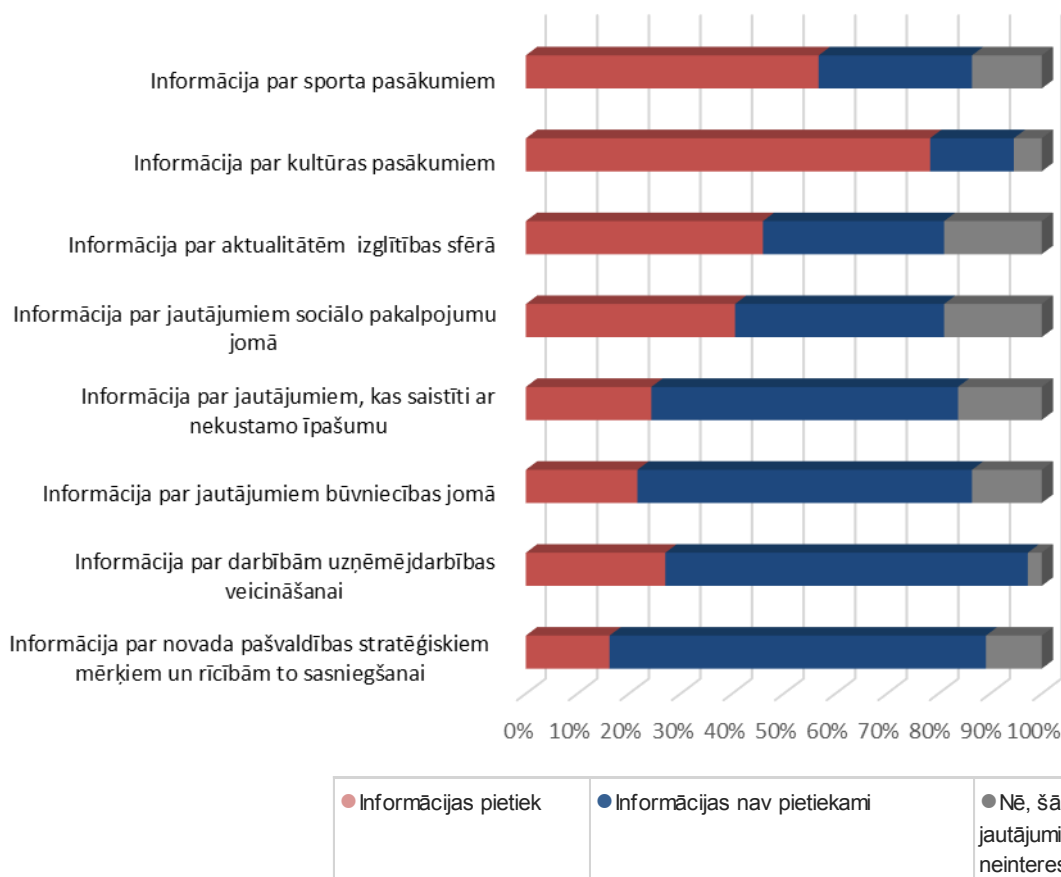
PRIORITĀTE 3:	(Pr.3.) VESELĪGA VIDE - 45 projekti, t.sk.neuzsāktie projekti 13	
STRATĒGISKIE MĒRĶI:	(Pr.3.M.1.) Videi draudzīga saimnieciskā darbība	(Pr.3.M.2.) Lauku un pilsētas zaļo teritoriju sakopšana un izmantošana
	29	16
RĪCĪBAS:	(R.1.) Energoefektivitāte	(R.1.) Dabas teritoriju sakopšana un izmantošana iedzīvotāju aktīvai atpūtai
Projektu skaits	8	3
t.sk. neuzsāktie projekti	3	0
	(R.2.) Videi draudzīgas enerģijas un atjaunojamo dabas resursu izmantošana	(R.2.) Dabas teritoriju pārdomāta iekļaušana tūrisma projektos
Projektu skaits	2	4
t.sk. neuzsāktie projekti	0	2
	(R.3.) Ceļu un sakaru infrastruktūras sakārtošana un attīstība	(R.3.) Ciemu un pilsētas zaļo teritoriju infrastruktūras uzlabošana
Projektu skaits	9	9
t.sk. neuzsāktie projekti	3	2
	(R.4.) Komunālās saimniecības sakārtošana un attīstība	(R.4.) Novada ainavas koncepcijas izstrāde un īstenošana
Projektu skaits	4	0
t.sk. neuzsāktie projekti	2	0
	(R.5.) Degradēto teritoriju sakopšana un iekļaušana saimnieciskajā darbībā	
Projektu skaits	2	
t.sk. neuzsāktie projekti	0	
	(R.6.) Veselīgas, ekoloģiskas pārtikas ražošanas un tirdzniecības veicināšana	
Projektu skaits	3	
t.sk. neuzsāktie projekti	1	
	(R.7) Neizmantoto lauksaimniecības zemju atgriešana saimnieciskajā darbībā	
Projektu skaits	1	
t.sk. neuzsāktie projekti	0	

Lai iegūtu plašāku informāciju par novada iedzīvotāju un pašvaldības komunikācijas apriti, respondenti snieguši atbildes uz jautājumiem par iedzīvotājiem nepieciešamo pašvaldības informāciju, tās ieguves veidiem, dzīvesvietas iespējamo maiņu.

Ievērojams respondentu skaits (73%) ir norādījuši, ka nav pietiekami informēti par pašvaldības stratēģiskiem mērķiem un rīcībām to sasniegšanai, 70% trūkst informācijas par darbībām uzņēmējdarbības veicināšanai, informācijas par jautājumiem būvniecības jomā trūkst 65%, informācijas par jautājumiem, kas saistīti ar nekustamo īpašumu 60% aptaujas dalībnieku.

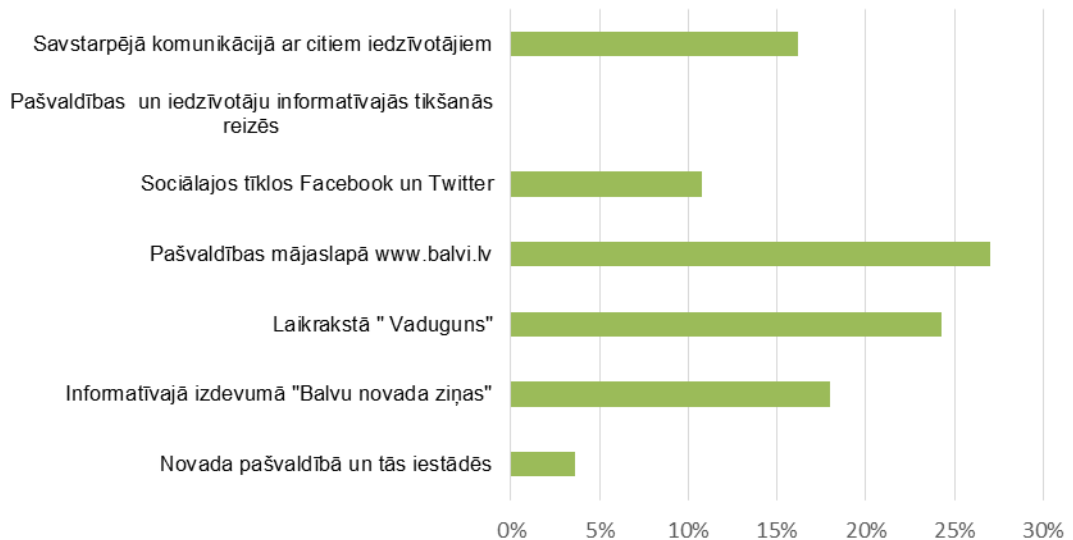
Tāpat iedzīvotāji aptaujas anketās ir norādījuši, ka viņiem nav pietiekamas informācijas par jautājumiem sociālo pakalpojumu jomā (45%) un aktualitātēm izglītības sfērā (35%) (sīkāk skat. grafisko attēlu 10. *Vai Jums ir pietiekoši daudz šādas informācijas?*).

10. Vai Jums ir pietiekoši daudz šādas informācijas?

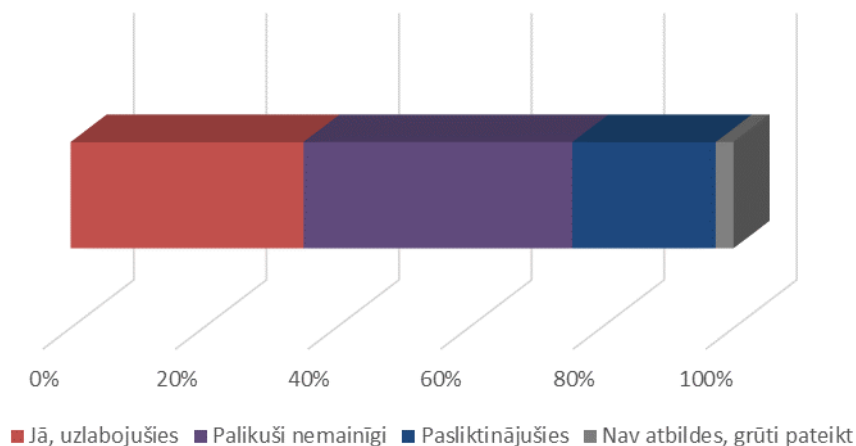
Atbildot uz jautājumu, kāds ir galvenais informācijas avots par aktualitātēm pašvaldības darbā, lielākais vairums norādījuši pašvaldības internetvietni www.balvi.lv (27% no kopskaita) un drukāto izdevumu laikraksts "Vaduguns" (24% no kopējā atbilžu skaita). 21.1% atbildēs norādīts, ka galvenais informācijas avots ir pašvaldības informatīvais laikraksts „Balvu Novada Ziņas” (18%) un 16% savstarpējā komunikācija ar citiem iedzīvotājiem (sīkāk skat. grafisko attēlu 11. *Jūsu galvenais informācijas avots par aktualitātēm pašvaldības darbā?*).

11. Jūsu galvenais informācijas avots par aktualitātēm pašvaldības darbā?

Uz jautājumu par dzīves apstākļu izmaiņām pēdējo gadu laikā, 40% respondentu norādījuši, ka tie palikuši nemainīgi, 35% dzīves apstākļi uzlabojušies, 22% pasliktinājušies un 3% nevarēja novērtēt dzīves apstākļu izmaiņas (sīkāk skat. grafisko attēlu 12. *Vai Jūsu dzīves apstākļi kopumā ir uzlabojušies pēdējo trīs gadu laikā?*). 2015.gada aptaujā 51% respondentu atbildējuši, ka apstākļi nav mainījušies, 17% uzlabojušies, 19% pasliktinājušies un 13% nevarēja atbildēt uz šo jautājumu. Vairums aptaujas dalībnieku dzīves apstākļus novērtējuši kā nemainīgus.

12. Vai Jūsu dzīves apstākļi kopumā ir uzlabojušies pēdējo trīs gadu laikā?

Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam īstenošanas rezultāti

Ilgspējīgas attīstības stratēģijas ieviešanai noteikti uzraudzības rādītāji, lai novērtētu stratēģisko mērķu īstenošanas progresu un novada teritorijas attīstību. Informācija par ilgtspējīgas attīstības stratēģijas rezultatīvajiem rādītājiem tiek iekļauta ikgadējos attīstības programmas uzraudzības ziņojumos.

Novada galvenie telpiskās perspektīvas attīstības virzieni:

1. Lauksaimniecības attīstība tai piemērotās zemēs;
2. Policentriskas apdzīvotības un pakalpojumu sniegšanas saglabāšana ;
3. Iekšējās un ārējās sasniedzamības uzlabošana;
4. Kultūras un dabas vērtīgo ainavu saglabāšana.

Ilgspējīgas stratēģijas četru mērķu īstenošanas novērtēšanai noteikti desmit rādītāji.

Mērķis- apturēt iedzīvotāju skaita straujo sarukšanu. Tā īstenošanas raksturošanai noteikti divi rādītāji. Analizējot rezultatīvos rādītājus, jāsecina, ka būtiskākais rādītājs - iedzīvotāju skaits – raksturojas ar lejupslidošu līkni. Iedzīvotāju skaits pastāvīgi samazinās, un uz 2018.gada 1.janvāri tas jau ir nokrities līdz 13146. Pēdējos gados tas sarūk par vidēji 2.4-3.0% gadā.

Ilgspējīgas attīstības stratēģijas dokumenta uzraudzības laikā no 2013. līdz 2017.gadam novada iedzīvotāju skaits samazinājies par 1826 personām.

Ilgtermiņa migrācijas saldo rādītājs saglabājas negatīvs. Jābilst, ka dati liecina - iedzīvotāju migrācija ietekmē novada iedzīvotāju skaitu vairāk kā iedzīvotāju dabiskā kustība.

Pieci rādītāji noteikti ilgtspējīgas stratēģijas 2.mērķa, *Paaugstināt nodarbinātības iespējas*, īstenošanas rīcību novērtēšanai. Tie, visumā, uzrāda pozitīvus rezultātus.

Novada teritorijas attīstības līmeņa indekss (TAI) pēc 2016.gada datiem ir -0.819, rādītājs ir uzlabojies, taču joprojām esam 95.vietā starp novadiem, un tas nav mainījies.

Pozitīva dinamika ir šādiem ilgtermiņa uzraudzības pamatrādītājiem - bezdarba līmeņa samazinājums, palielinājušies iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi uz 1 novada iedzīvotāju, pieaudzis ekonomiski aktīvo tirgus sektora vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem.

Stratēģijas mērķi – *Uzlabot pašvaldību, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbību*, raksturo divi noteiktie rādītāji. Sadarbības projektu skaits un novada deputātu, administrācijas un sabiedrības kopīgu pasākumu skaits. Rādītāju dinamika viļņveidīga, kas varētu liecināt nevis par sistēmisku sadarbību, bet uz aktivitātēm noteiktiem pasākumiem.

Mērķa, *Ilgspējīgi apsaimniekot dabas resursus*, īstenošanu raksturojošs rādītājs noteikts apstrādātas lauksaimniecībā izmantojamās zemes īpatsvars, kas uzrāda nepastāvīgas izmaiņas. Taču kritisku svārstību nav. Zināmā mērā to ietekmē mainīgie apstrādātas zemes vērtējuma nosacījumi. 2017.gada rādītājs, salīdzinot ar 2016.gadu, pieaudzis. Zemnieki piemērojušies nosacījumu izmaiņām, un izpildījuši zemes apsaimniekošanas nosacījumus. Detalizētāku informāciju skatīt tabulā *Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam ilgtermiņa uzraudzības pamatrādītāji*.

Balvu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam ilgtermiņa uzraudzības pamatrādītāji									
Mērķis	Rādītājs	Vērtība	2013.g. un attīstības tendence	2014.g. un attīstības tendence	2015.g. un attīstības tendence	2016.g. un attīstības tendence	2017.g. un attīstības tendence	Ilgtermiņā sasniedzamais rezultāts	Avots
Apturēt iedzīvotāju skaita straujo sarukšanu	Iedzīvotāju skaits	14972 (2013.gada 1.janvāris)	14606	14257	13894	13478	13146 01.01.2018	Stabils	Pilsonības un migrācijas lietu
	Iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo	-139 (2012.gads)	-181	-161	-196	-227	- (CSP datus par 2017.gadu publicēs 07.06.2018.)	Samazinās negatīvais saldo	Centrālā statistikas pārvalde
Paaugstināt nodarbinātības iespējas	Ekonomiski aktīvo tirgus sektora vienību skaits uz 1000 iedzīvotājiem	79 (CSP galīgie dati par 2012.gadu)	79	80	85	86	- (CSP datus par 2017.gadu publicēs 30.11.2018.)	Pieaug	Valsts reģionālās attīstības aģentūra, Centrālā statistikas pārvalde
	Bezdarbības līmenis %	17,6% (2013.gada marts)	16,6%	15,20%	14,90%	13,50%	11,00% uz 31.12.2017.	Samazinās	Nodarbinātības valsts aģentūra
	Iedzīvotāju ienākuma nodokļa	286 (2012.gads)	312	337	356	365	399	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
	Teritorijas attīstības indekss	-0.591 (82.vieta, 2012.gads)	-0.821 (91.vieta par 2013.gadu)	-0.864 (93.vieta par 2014.gadu)	-0.929 (95.vieta par 2015.gadu)	-0.819 (95.vieta par 2016.gadu)	- Aktuālo informāciju VRAA publicē līdz 1.augustam (par iepriekšējo gadu)	Samazinās, atpaliekošā attīstība, salīdzinot ar vidējo attīstības līmeni	Valsts reģionālās attīstības aģentūra
	Izglītības iestāžu audzēkņu skaits uz 1000 iedzīvotājiem darbspējīgā vecumā	190 (2013.gada septembris)	207	216	216	227	218	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
Uzlabot pašvaldību, uzņēmumu un iedzīvotāju sadarbību	Sadarbības projektu skaits	-	5	8	5	-	1	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
	Novada deputātu, administrācijas un sabiedrības kopīgu pasākumu skaits	-	2	2	-	3	13	Pieaug	Balvu novada pašvaldība
Ilgtspējīgi apsaimniekot dabas resursus	Apskrādātais lauksaimniecībā izmantojamās zemes	67.2% (2013.gada oktobris)	81.7%	79.4%	83.7%	80.1%	83.1%	Pieaug	Lauku atbalsta dienests, Balvu novada pašvaldība

Balvu novada četru pakāpju policentriska apdzīvojuma struktūru veido:
☼ reģiona nozīmes centrs – Balvu pilsēta,
☼ novada nozīmes centrs – Tilžas ciems,
☼ vietējas nozīmes centri ar ciema statusu – Bērzkalne, Bērzpils, Briežuciems, Eglūciems, Krišjāni, Kubuli, Naudaskalns, Vectilža, Vīksna,
☼ apdzīvotās vietas – Verpuļeva, Rubeņi.

Novadam ir svarīgi saglabāt šo policentriska apdzīvojuma struktūru, Balvu pilsētā un Tilžas ciemā nodrošinot pilnvērtīgu pakalpojumu grozs, savukārt vietējas nozīmes centros ar ciema statusu pakalpojumu sniegšanā izmantojama “vienas pieturas aģentūras” pieeja. Pašvaldības rīcībās jāņem vērā noteiktie telpiskās attīstības nosacījumi, t.sk. arī Tilžas kā novada nozīmes centra attīstība.

Secinājumi, priekšlikumi

Balvu novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam īstenošanas noslēdzošais uzraudzības ziņojums sniedz informatīvu un analītisku informāciju, atspoguļojot norises un tendences, aktivitātes novadā 2017.gadā.

Pašvaldība ir noslēgusi attīstības programmas 2011.-2017.gadam īstenošanu ar mainīgiem rezultātiem. Novada attīstības programmā un ilgtspējīgas attīstības stratēģijā noteiktie uzraudzības rezultatīvie rādītāji raksturo mērķu un prioritāšu sasniegšanai veikto darbību efektivitāti un palīdz novērtēt procesu virzību. Sasniegtie rezultatīvie rādītāji norāda uz neviennozīmīgi vērtējamu novada attīstību, jo galvenais rādītājs- iedzīvotāju skaits – samazinās gadu no gada.

Vidējā termiņa sasniedzamo rezultātu un rīcību rezultātīvo rādītāju izpildes kopsavilkums- no divpadsmit rādītājiem sasniegti četri, t.sk. iedzīvotāju ienākuma nodokļa pieaugums, novada pašvaldības budžetā, uz vienu iedzīvotāju; kvalitatīvu aktīvās atpūtas un sporta pasākumu piedāvājums; kvalitatīvu nepieciešamo sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu nodrošinājums; pilsētas un ciemu zaļo teritoriju sakoptība.

Nesasniegtais, nepaveiktais- bezdarba rādītājs nesamazinājās zem 10%, taču ir samazinājies uzņēmumu skaits (812 uzņēmumi noteikto 860 vietā), tūristu skaits nav sasniedzis 30 tūkstošus, iedzīvotāju skaits samazinājies (plānotais iedzīvotāju skaits 15510, reģistrēts uz 01.01.2018. – 13146 personas), neizmantoto lauksaimniecības zemju skaits nav sarucis par 20%, energoefektivitātes pasākumi ir veikti 46.7% ēku, noteikto 60% vietā, arī noteiktais rezultāts – visu ciemu centri sasniedzami pa asfalta seguma ceļu- nav izpildīts.

Pamatojoties uz Eiropas Savienības (ES) fondu 2014.-2020. gada plānošanas perioda darbības programmu „Izaugsme un nodarbinātība” un Latvijas lauku attīstības programmu 2014-2020, kas nosaka ES fondu investīciju principus, sasniedzamos rezultātus un atbalsta jomas nākamajiem septiņiem plānošanas perioda gadiem, Balvu novada attīstības programmas aktualizētajā investīciju programmā 2014.-2017.gadam, iekļautas projektu aktivitātes, kas atbilst definētajām prioritātēm un novada prioritārajiem mērķiem.

Prioritātē 1- Veselīgi domājošs novads- noteiktas 79 aktivitātes, programmai noslēdzoties, nav īstenoti 15 projekti jeb 19% no kopējā skaita.

Prioritātē 2- Veselīgs novads- noteiktas 48 aktivitātes. Nav īstenoti 15 projekti jeb 31% no aktivitātēm.

Prioritātē 3- Veselīga vide- noteiktas 45 aktivitātes. Nav īstenoti 13 projekti jeb 29% no prioritātes aktivitāšu skaita.

Pavisam no 172 projektiem nav īstenots 43 jeb 25% aktivitāšu, t.sk. mazo grantu projektu uzņēmējdarbības atbalstam nolikuma izstrāde un konkursu izsludināšana, kultūras mantojuma izpēte iekļaušanai UNESCO pasaules mantojuma Latvijas sarakstā, pieminekļa atjaunošana Latgales partizānu pulka kritušajiem karavīriem, Kultūras un atpūtas centra 2.kārtas rekonstrukcija, Centrālās bibliotēkas rekonstrukcija, Balvu muižas rekonstrukcija, rehabilitācijas centra izveide, sociālās mājas izveide ģimenēm ar bērniem, veloceļu izbūve, daudzdzīvokļu ēku siltināšana, piesaistot Klimata pārmaiņu finanšu instrumentu vai Emisijas kvotu izsolišanas instrumentu, ielu apgaismojuma rekonstrukcijas turpmākās kārtas, ūdens skaitītāju uzstādīšana patērētājiem lauku teritorijās, sadarbības projekti pārrobežu programmu (Latvija-Lietuva, Latvija-Lietuva- Baltkrievija) ietvaros.

Pašvaldības budžeta pasākumiem jābalstās uz novada vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumenta, attīstības programmas Rīcību plāna un Investīciju programmā iekļautajām aktivitātēm, tādejādi nodrošinot, ka attīstības programmas un budžeta pasākumi sekmēs izvirzīto attīstības mērķu sasniegšanu. Papildus veicama sasaistes procesa, starp teritorijas attīstības plānošanu un novada budžeta plānošanu, pilnveidošana.

Pašvaldība veikusi ievērojamus ieguldījumus infrastruktūras uzlabošanas jomā, dzīves vides kvalitātes uzlabošanā, taču joprojām tie nav pietiekami, jo iedzīvotāju aptaujās norādīts uz trūkumiem dažādās sfērās, un tie atkārtojas ikgadējās aptauju rezultātos.

Nepieciešams turpināt darbu pie pašvaldības sabiedrisko ēku sakārtošanas, daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku apsaimniekošanas un energoefektivitātes uzlabošanas aktivizācijas, ceļu, ielu, veloceļu un ietvju seguma izbūves un rekonstrukcijas, komunālo pakalpojumu paplašināšanas, ne vien urbānās vides, bet arī lauku vides pilnveidošanas.

Kā vienu no būtiskiem iemesliem, kāpēc nav veiktas visas plānotās projektu aktivitātes, jāmin finanšu resursu trūkums. Projektu uzsākšana ir "iegrimusi" to apgrūtinātajā administrēšanā, birokrātiskā normatīvisma pieaugumā. Eiropas Savienības fondu plānošanas perioda 2014-2020 projekti noris vienlaicīgi, sadārdzinot projektu izmaksas, apgrūtinot pakalpojumu sniedzēju piesaisti aktivitātēm.

Aptaujas rezultātā iegūtā informācija liecina, ka, lai gan uzlabojas novada vispārējie ekonomiskie rādītāji – samazinās bezdarbs, pieaug darba alga, ir pieejami kvalitatīvi pakalpojumi, uzlabota infrastruktūra, tomēr negatīvie demogrāfiskie procesi palielina demogrāfiskā slodzi, t.i. apgādājamo iedzīvotāju skaita pieaugumu pret darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaitu. Demogrāfiskās slodzes mazināšanai nepieciešams atbalstīt vietējo uzņēmējdarbību, lai sekmētu cilvēku darbaspējīgā vecumā piesaisti novadam.

Anketēšanas rezultāti norāda, ka nepieciešams pilnveidot uzņēmējdarbības atbalsta instrumentus, t.sk. rast iespējas nodot uzņēmējiem nomā sakārtotas telpas biznesa aktivitātēm, ieviest grantu shēmu biznesa ideju atbalstam, un paplašināt nodarbinātības veicināšanas aktivitātes.

Jāveicina tieša, abpusēja, regulāra komunikācija ar iedzīvotājiem par pašvaldības aktualitātēm un novada attīstības perspektīvām. Jāpilnveido sadarbība ar nevalstiskā sektora biedrībām.

Noslēdzot uzraudzības ziņojumu par Balvu novada attīstības programmas īstenošanu, jāsecina, ka novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam īstenošanas rezultatīvo ekonomisko rādītāju izaugsme vēl nenosaka pašvaldības tautsaimniecības problēmu

mazināšanos, jo indikatoru pieaugums pie tik zemām bāzes vērtībām nav pietiekošs. Jāatkārtojas, bet novada teritorijas sociālekonomiskā iztukšošanās liecina par sistēmisku un ieilgušu reģionālās politikas problēmu, kuru vietējā pašvaldība nevar ne novērst, ne atrisināt.

Pašvaldībai jāņem vērā vispārējās attīstības tendences, izaicinājumus, kā arī proaktīvi jāveic novērtēšana, vai noteiktie mērķi, rīcības, aktivitātes sniedz nepieciešamās izmaiņas, kas jaunās novada attīstības programmas 2018.-2024.gadam uzstādījumus īstenotu efektīvāk.

Pielikumā:

Balvu novada attīstības programmas 2011.-2017.gadam Investīciju programmas 2016.-2017.gadam izpilde 2017.gadā.

Ziņojumu sagatavoja
Balvu novada pašvaldības
Finanšu un attīstības
nodaļas plānotāja
V.Vancāne